

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

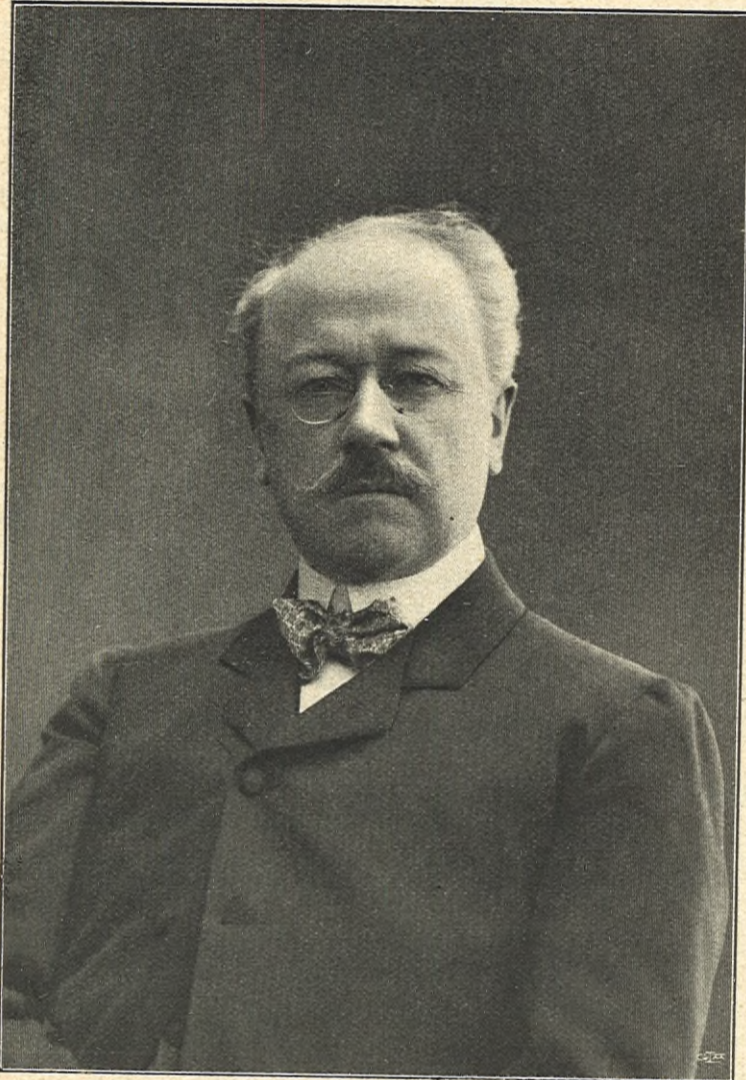

ILLUSTRERAD TIDNING

Idun

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

BARON VICTOR FOCK. EN MÄRKLIG LEFNADSBANA.

OM JAG en gång skulle komma på den idén att utgifva ett biografiskt verk öfver "märkesmännen inom svenska kolonien i Paris", då vet jag åtminstone, med hvem jag skulle komma att börja serien! Det skulle bli med honom, om hvilken jag i dag vill inskränka mig att säga några ord med anledning af hans 55-årsdag.

Det är en lefnadssaga, nog så intressant, där hårda och goda dagar växlat, där framgången föregåtts af arbete och försakelse. Det är en lefnadssaga, som ofta har tycke af en äfventyrsroman, men en af det gamla goda slaget, där sens moralen blir den, att energi och begåfning i förening med heder alltid leda till framgång.

Att kalla en baron Fock en "novus homo" det vore oegentligt, men att om baron Victor Fock säga, att han är en "selfmade man", det dristar jag göra.

Redan långt före detta hade jag velat med Iduns bildergalleri införlifva baron Victor Fock, säker om att porträttet skulle väl upptagas af hans stora släkt- och vänkrets därhemma, men alla mina försök i den vägen hafva mötts af det mest

summariska förbud af den det närmast gällde. Nu vill det sig emellertid så väl, att baron F. för närvarande vistas borta i San Francisco, där han ännu kommer att stanna en månad, och jag hoppas, att den ovilja mitt tilltag här möjligen kommer att väcka hos honom, skall hinna blåsa bort under färden från Stilla havets kust till Seinens strand!

Det att han den 29 dennes fyller 55 år bör också kunna räknas som en förmildrande omständighet för författaren.

Son af framlidne majoren Alex. Georg Fock och Fredrika Welin, ännu i lifvet och bosatta i Jönköping, har baron Victor flere syskon, bland hvilka jag här endast vill omnämna öfversten och nuvarande chefen för krigsskolan å Karlberg.

Efter slutade elementära studier kom Victor Fock till Uppsala. Man hade önskat att göra honom till officer, men denna bana tilltalade ej den unge baronen. Vid universitetet låg han några år. Jag hoppas jag ej begår någon indiskretion, då jag uttalar den förmodan, att resultatet af de bokliga studierna ej motsvarade förväntningarna. Musiken och kamratlifvet upptog nog största delen af den unge studentens tid. När så subsidierna från hemmet så småningom börja indragas, bestämmer sig Fock för att lämna akademien och inom det praktiska lifvet skaffa sig en ställning.

Med tvänne tomma händer, men med så mycket större arbetslust och arbetskrafter och säker på att slå sig fram begifver sig baron F. i slutet af 70-talet öfver till Paris.

Följde nu några hårda år, där en mindre energi säkerligen gått under. Det är en historia om strängt arbete och liten lön, om ett lif på farliga "garnier" och ännu mera anspråkslösa "bouilloner", och under hvilket det nog mera än en gång hände, att det ej fanns medel till "la soupe"!

En god hjälp hade emellertid baron F. i sin musikaliska begåfning. En pianist af hög rang, en verklig artist på detta område, lyckades han få engagement vid åtskilliga musiketablissemang och varietéer, dock ej alltid af första klass. Fock här från denna sin tid en gång berättat mig följande:

"Under hela min "struggle for life" var detta den största plågan att sitta och spela på dessa lokalers eländiga slagdängor inför en ej allt för sympatisk publik. Det hände mig dock en afton något, öfver hvilket jag ännu

känner mig stolt. Jag hade just slutat något ur "Storhertiginnan". då en äldre, distinguerad och dekorerad herre trädde fram till mig, tackade och sade, att han aldrig hade hört numret i fråga bättre utfördt. "Jag är kompetent att döma i denna sak," slutade han, "ty jag är Offenbach, kompositören af stycket i fråga."

Men åren gingo, och det ljusnade allt mer för den unge, stråfsamme svensken. Efter åtskilliga affärsengagemang i England och Amerika återfinna vi baron Fock i London som förste man hos den stora, ansedda sedeltryckerifirman Bradbury & Wilkinson, i hvilken affär han ännu står kvar som resedirektör. I denna sin egenskap finnes det knappast någon bankinrättning — jag vågar nästan säga i hela världen — som ej Fock besökt. Hvad nu särskildt beträffar Sverige, så hafva samtliga enskilda banker låtit trycka sina sedlar hos Bradbury & Wilkinson. Nu är emellertid marknaden där slut, sedan dessa banker mistat sin sedelutgifningsrätt. Sina bästa kunder har Fock i de små sydamerikanska republikerna, med deras ständiga presidentskiften och thy åtföljande förändringar af sedel- och frimärkstyperna.

Detta har gjort att Fock under en lång tid ansåg det lämpligt att taga sitt hufvudkvarter i Buenos Aires, där han ännu nar sin våning kvar. För att gifva ett begrepp om mängden och längden af Focks resor vill jag nämna, att han "passerat linjen" 47 gånger. För närvarande hafva resorna något minskats. Nu tillbringa han i regeln $\frac{1}{3}$ -del af året här i Paris, $\frac{1}{3}$ -del i London och den sista på resor.

Om uttrycket "världsmedborgare" är tillämpligt på någon, så är det på baron Fock. Han är kosmopolit, men ej till sinnelaget, ty detta har förblifvit äkta svenskt, och i Sverige tillbringa han i regeln en god del af sommaren. Att han är polyglott faller af sig själf.

Då emellertid arbetet hos herrar Bradbury & Wilkinson f. n. ej ger den driftige mannen tillräcklig sysselsättning, är han intresserad i en mängd andra stora affärsföretag.

Vildmosens spritfabrik i närheten af Aalborg på Jylland, där man af laf och mossa tillverkar sprit för tekniska behof, ett millionföretag, som börjat sin verksamhet i höst, har antagit Fock som disponent-direktör.

Focks besök f. n. i San-Fransisco har framkallats af grundandet af ett stort amerikanskt Insurance-Company, någon sorts "trust" inom försäkringsvärlden.

Verksam, genialisk och rättrådig, se där de egenskaper, som karaktärisera Fock som affärsman.

Nu äfven litet om honom som privatman, sådan jag lärt känna honom här i Paris.

I rue Tocqueville n: 22, ett af Paris mest moderna och eleganta byggnadskomplex, har baron Fock förstätt inreda åt sig ett litet förtjusande hem. Här finnes ingenting, som vittnar om affärsmannen, om jag undantager den originella väggprydnaden i ett af rummen, där tapeterna ersatts med "specimen" af olika bank-sedlar, som utgått från Bradburys. Detta är en

tapet, som skulle representera åtskilliga 100,000-tal kronor — om sedlarna varit signerade! Den trefliga våningen är för öfrigt prydd med konstverk i målning och skulptur, vittnande lika mycket om artistisk smak som mæcenatskap, böcker, vapen och curiosa.

Det är en storartad gästfrihet baron Fock utöfvar här i sitt trefliga hem, och jag tror att de gånger skola vara lätt räknade, då han intager sina måltider ensam. Hans kök och hans vinkällare äro kända i hela Paris. Men det är icke det goda bordet, som utgör det största behaget uti att vara hans gäst. Högre än den materiella välfägnaden skattar man den älskvärde och intressante sällskapsmannen. Höra honom med oförliknelig humor på sitt något babyloniska språk, där franska, engelska och spanska uttryck gärna blanda sig med svenskan, berätta någon pikant episod från sitt växlande lif, det är nöje nog. Och när han till sist slår sig ner vid sin flygel, då vill man nästan aldrig gå.

Bland svenskarne här i Paris torde baron Fock ej vara så mycket känd. Han iakttagert gent emot dem ett visst afstånd. Trots de många år han vistats här i Paris, tror jag ingen skall hafva sett honom i vår kyrka, lika litet som i svensk-norska klubben. Detta är ganska egendomligt, ty Fock är, om någon, sällskapsmänniska. Jag hörde honom en gång förklara, "att det ej var trefligt vara tillsammans med svenskar annat än i Sverige". Om han oakadt denna sin motvilja gjort undantag för ett fåtal landsmän, så hafva dessa all anledning känna sig stolta. Denna kallsinnighet gent emot landsmän hindrar emellertid icke, att man på alla listor, där det gäller att samla ihop bidrag till någon behöfvande svensk, kan se Focks namn, och många äro de skandinaver — och fransmän med för resten — som personligen vädja till hans hjälpsamhet. Jag tror aldrig någon gått ohjälpt därifrån, och hvad mera är: har den bedjande sett någorlunda respektabel ut, har han alltid kvarbjudits att dejeuner eller dinera vid barons bord, annars har han serverats något i "cabinet particulier".

Jag har sett flere exempel härpå, och jag påpekar det, emedan det är tämligen sällsynt. Att ge en slant åt en behöfvande, det är en måttlig välgärning, men att mottaga en fattig, som vore han en gärna sedd gäst, detta är vackert.

En sådan man är emellertid Victor Fock!

Men min skildring har redan blifvit allt för lång, och dock har jag sagt så litet!

De 55 åren hafva lämnat något silfver i håret, men annars skulle man ha svårt tro vår baron vara så gammal. Såväl till vigör som sinne är han ung, en "gråhårig yngling" helt enkelt, och detta är så mycket märkvärdigare, som säkert många af dessa år, i likhet med dem en fransk soldat gör i kolonierna, torde kunna få räknas som dubbla tjänsteår.

Paris i november 1904.

EDVARD STJERNSTRÖM.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun nr 41 för innevarande år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att delta!

VINTERVISA.

KLAR OCH KALL med sol öfver branterna
hvilat världen som mejslad i sten.

Ur de gnistrande snödiamanterna
strålar ett halft förblindande sken.

Himlen är hög och ren och blå.

Ack, denna soliga vintermorgon,
hvad det är härligt att lefva ändå!

Se, där borta de fjärran strimmorna,
mörkgrön skog som en skarp kontrast.
Nyss var det höst, och novemberdimmorna
höllo sinnet som maran fast.
Nu är luften klar som is,
vidderna stora och härligt fria.
inga dimmor och intet dis.

Glöm de höstliga mörka nätterna,
gläds att din synkrets är åter vid.
Ila fram på de snöiga slätterna,
fram öfver skaren i långa glid.
Farten är rask som en käck melodi,
skidorna dansa som sångens rytmer,
blicken blir klar och hågen fri.

Sol öfver världen och sol i sinnena!
Ungt och käckt våra hjärtan slå.
Alla de drömsjuka, tunga minnena
svinna som rök i det klara blå.
Sjungande ila vi, du och jag,
fram öfver soliga, snöiga vidder
denna bedårande vinterdag.

SVEN BJARNE.

DEN LILLA STADEN.

DEN LILLA STADEN kan vara mycket täck, ja, vacker som en stämningsbild, en genretafla, inbäddad i de höstliga löfmassornas brinnande färgglöd eller i vårens skira, gyllengröna flor med trädgårdarnas yppiga rikedom af svällande, hvitkåra blomklasar, eller i frostiga vinterdagar med gnistrande iskristaller i starkt solljus eller klart månsken. Och har du då kommit dit arbetstrött, med domnade lifsandar, med sinnet fylldt af en enda önskan — ett enda längtansfullt begär — ro — tystnad — frid, då kan du under stämningens suggestion tycka dig funnit just den enda plats i hela vida världen, där dig är godt att vara — oasen, hvarefter du tränade i världsökneens brännande oro.

Den smala ån med sina sammetsgröna stränder och sitt evigt spegelblanka vatten — de små leksakshusen inne i de blommande trädgårdarnas drömmande frid — de landligt stillsamma, trädbevuxna gatorna, där ej ett eko förnimmes af jättestadens hetsande dödsjakt, hur tilltala de dig ej — ja, själfva de små gula, flämtande lyktorna, som när mörkret faller på, tändas här och där för att under några timmar nödtorftigt vägleda de få kvällsvandrarne, synas dig i full harmoni med den lilla genretaflans älskligt anspråkslösa tycke — hur skulle ej en bländande gatubelysning skära skarpt och disharmoniskt däremot!

Och människorna, hur lyckliga och goda måste ej människorna vara i den lilla staden, där den vansinniga jakten efter guld och njutning, törsten efter lifsstimulansens bräddade bågare är ett okänt fantom, men där lifvet dag efter dag flyter fram likt den smala älven inom sina trånga bräddar.

Och utomkring den lilla staden breder sig det stora vattnet — smyer sig i djupa flikar tätt intill dess fot, med svagt skvalpande små vågor i sol och stiltje — drar sig åter tillbaka i oåtkomligt majestät, så långt tillbaka, att blicken spärras vid det outgrundligt violblå fjärran, där himmel och jord blifva till ett.

Hur skall ej tanke- och känslolif här kunna djupna och taga flykt, här, där inga inflytelser utifrån förvillat, störa och grumla, hur skola ej själens alla ädlaste impulser här kunna spira och mogna, hur skall ej studielampan här kunna brinna med sin klaraste låga — hur skall ej ett kärlekseden här kunna blomma lifvet ut!

Därinne i ett af de små trädgårdshusen ser du ett silfverhvitt hufvud böjdt öfver gulnade papper — det är en filosof, tänker du, som här i denna enslighet arbetar för mänsklighetens lyckliggörande. — Och den smala stigen tätt utmed åsens lummiga stup — drömstigen, som blott har rum för två — du blir inte alls öfverraskad att se den leda till ett litet undangömdt näste innanför ett grönt spjälstaket och skyddadt för närgåagna blickar af lindar och lönnar, som, där stigen kröker, fläta sig samman till ett skyddande hvalf. Den hvita stugan med sina gröna fönsterluckor är nästan dold af klångrosor och kaprifolierankor, och vid dess åsyn falla dig osökt på läpparna dessa skaldens ord:

»Likt en blåklint skyld i säden
ostörd skall vår kärlek blomma,
världens flärd den yra, tomma,
icke störa skall vårt Eden». —

Men det kommer en dag, då glans och färg-ring och färgprakt är all, en dag, då du för länge sedan gått dig trött på lilleputtgatorna och sett dig mätt på syskrinshusen, en dag, då de dallrande nervsträngarne åter kommit i jämnvikt och du har återfått mod och lust till lifvet. Men då är solen borta, och förgäfvets spanar du efter den lilla genretaflans leende och täcka behag. Hvad — icke mer än så! Platt och banal och genomledsam, och så liten — så erbarmligt liten! Hvarför gick du icke bort, innan solen gick bort och löfven föllo och illusionerna brusto? Likt benrangelsarmar sträcka träden ut de nakna grenarna öfver de gråa, liflösa gatorna, sköflade ligga trädgårdarna med multnade växtrester och unket löf på gångar och gräsmattor . . . Regnet skvalar mot rutan, och på den uppblötta vägen gnisslar ett fordon, lastadt med mjölsäckar. Den drypvåta märren klipper med örönen och slokar med hufvudet, och den kutiga drängen drar upp axlarne i nivå med grytringsörönen, långtande hem till kaffegöken och grötfatet. Stormen kommer på breda vingslag, väsnas med takflöjeln och tjuter ilsket i knutarne. Ja, tjut, storm, släpp dig lös i hela ditt raseri, bräck en mur, lyft ett tak — eller alla tak, så att människorna må vakna ur dvalan! Men hvad vet du egentligen om människorna? Du har ingen sökt, och ingen har sökt dig. Men så mycket vet du, att filosofen är en försupen färgare, som delar sin dag mellan krogon och urklippsföljetongen, och i kärlekens undangömda Eden residerar på loftet ett så kalladt äkta par, som på det mest handgripliga sätt konstaterar äktheten af sitt förbund, och bakom klångrosor och kaprifolium en gammal karamellkokerska, omgifven af sju feta, grå kattor: Så förkrossande kan verkligheten vara.

Men annars vet du ingenting om människorna. Kanske finnas här andra än du själf, som hålla på att söfvas af den lilla stadens litenhet — dess andefattigdom, dess saknad af intellektuell lif? Jo, kanske — men man må undra, om dessa äro att söka bland koryféerna, bland "the upper ten"? Ty om så vore, borde väl impulser till ett sådant lifs väckande och närande icke alldeles saknas. Den lilla staden ligger icke utanför de bekvämliga kommunikationernas pulsåder, tvärtom. Funnes intresse och vakenhet,

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

nog skulle väl föreläsare och konsertgiffvare äfven hitta vägen dit, och kanske skulle inom samhället själf krafter kunna sättas i rörelse, som gäfvade tanken lyftning utöfver de små all-dagliga intressena och förlänade ett vackrare, rikare och mera ideellt innehåll åt lifvet. — —

Men stort i allt det lilla — alltid lika stort, i stiltje och storm, sol och gråväder, i lugnt som i upproriskt majestät — det är vattnet — glittrande solblått, rufvande järngrått, i dallrande silfverglans som smältande glas — med det månbelysta ödevattnets gripande och vemodsmättade mystik.

Det stora vattnet, är det icke symbolen af det djupaste, det oåtkomligaste, det evigt träng-tande hos människoanden — det, som kunde och kan vara stort äfven i den lilla staden?

STEPHANIE.

HAN VAR RIK ÄNDÅ! SKISS FÖR IDUN AF MEA CULPA.

JAG ARBETADE den tiden på en redaktion i en af rikets större städer. Bland de många, som kommo och gingo på byrån, fäste jag snart uppmärksamheten vid en äldre man, som då och då skref politiska och andra artiklar, gjorde öfversättningar och annat dylikt för bladet. Äldre är törhända ej rätta ordet — han kunde näppeligen vara mera än omkring fyrtio år, — men öfver hållning och anletsdrag låg något, som äfven för en ytlig betraktare måste tyda på, att mannen gjort upp sin räkning med lifvet och tålmodigt väntade att få taga steget ut till det okända bortom dagens oro och sorg och äflan.

Så kom jag en gång att fråga en af kamraterna angående denne vår tillfällige medarbetare.

— Jaså, han! var svaret, tillökadt med en betecknande gest med fingret emot pannan.

— Omöjligt! utropade jag. Det kan man åtminstone icke föreställa sig af hans klara, präktiga artiklar.

— Nej, dem är det intet fel med, men eljes är han en själsbruten man.

Som tiden gick, blef jag närmare bekant med honom; han syntes fatta tycke för mig och vände sig gärna till mig vid sina besök på redaktionen. Då och då följdes vi åt ut, drucko ett glas och åto en enkel bit mat tillsammans. Städså var han densamme, stillsam och vänlig, men under det han förtalde mig mångahanda minnen från sitt växlande publicistlif och gaf mig månget värdefullt råd i yrket, blef jag snart varse något själsfrånvarande, en blick långt bortom det närvarande, som kom mig att minnas min kamrats ord om honom.

En kväll frågade han mig, om jag ville följa med honom hem.

— Min hustru är visserligen inte hemma, men vi reda oss väl ändå.

— Din hustru! Inte visste jag, att du var gift!

— Jo visst, smålog han med en varm blick. Hvarför tror du eljes, att jag lefde. Hon är som sagdt inte hemma, men jag väntar henne dagligen — alltid, alltid. Ja, förresten, tillade han, låt oss inte dröja. Kanske hon kommit, just medan vi stått här och pratat.

Han såg helt bekymrad ut, och vi skyndade åstad till hans bostad. Han öppnade dörren till en butik på nedre botten och frågade brådskande:

— Hon har bestämdt kommit, medan jag var borta?

— Nej, redaktören, svarade frun därinne med allvarlig min, än har hon inte synts till.

— Jaså, inte ännu, sade han helt besviken, men, tillade han hoppfullare, länge kan det då omöjligt dröja.

— Nej, länge kan det inte dröja, svarade hon med en menande blick till mig, en blick, hvars innebörd jag den gången inte fattade.

Vi gingo nu saktare uppför trapporna. Han öppnade tamburdörren, och vi trädde in i ett ungarlsrum, hemtrefligt möbleradt och utstyrdt med nästan kvinnlig smak. Min värd tände på en brasa, som låg i ordning, och vi skulle just slå oss ned, då han sade:

— Nej, du måste se, att jag har allt redo att taga emot henne.

Han reglade upp en dörr, och vi trädde in i ett det nättaste lilla förmak, putsadt och pynadt som ett dockskåp.

— Här är just inte mycket kvar af hennes saker. Jo, stolen där, den lilla bröderade. Den har hon själf sytt en gång för länge, länge sedan. Och så ha vi vidare hennes . . .

Han tystnade och såg sig omkring med den hjälplösa blick, jag allt som oftast lärt mig iakttaga hos honom. För att leda honom in på andra tankar, sade jag:

— Nå, de andra rummen då?

Han klarnade åter upp och förde mig in i en matsal, där bordet stod dukadt för två.

— Ja, det är inte för dig här är dukadt; du får finna dig i att äta på ungarlsvi ute i mitt rum. Men om några dagar skall jag väl kunna taga emot dig en familje. Och här, fortsatte han, är sängkammaren, bäddadt och i ordning alltihop, som du ser. Jag ligger förstås därute nu, medan jag är ensam. Härinne skulle jag inte kunna trifvas utan henne.

Och han gick fram och smekte varligt hufvudgärden å en af sängarna.

— Det är hennes bädd, denna, förstår du, sade han liksom urskuldande.

Ytterligare kommo vi ut i ett kök, fint och rent som allt det andra, med blänkande koppar-kärl och allt redo att tagas i bruk af husmodern.

Då vi slutat rondon och slagit oss ned framför den flammande brasan med piporna i ordning och framför oss en rykande toddy — till hvilken dock vattnet ej kokts i det nätta köket. utan öfver en spritlampa — tog min vän till ordet:

— Ja, min gosse, mitt råd till dig, mitt bästa råd är det — gift dig, medan du är ung, gift dig med den du älskar. Du skall aldrig ångra det. Aldrig, aldrig har jag ånkrat det.

En skugga för öfver hans drag, men han hämtade sig genast och fortsatte, medan han blickade in i lågorna:

“Det var en gång för många år sedan, hur många minns jag ej. Jag hade drabbats af ett tungt slag, öfvermåttan tungt. Jag kände det, som om jorden vacklat under mina fötter, som stode jag vid randen af ett bråddjup, från hvilket ingen återvändo fanns, och hvari jag, hur jag än spjånade emot, måste falla. Hade det varit det enda stora slaget ensamt, skulle jag väl ha redt mig, samlat krafterna igen och trotsigt tagit upp striden på nytt — som jag fått göra så många gånger förut. Men det var ej så nu. Hopade hade de kommit, alla dessa ledsamheter, bekymmer, motgångar och så, till verkets fullbordan, den stora olyckan. Små misräkningar, små rubbningar i tilliten till dem, för vilka vi göra vårt arbete, vid sådant äro vi vana i i ditt och mitt yrke. Men då de komma i samlad flock, då de ej äro nålstung längre, utan djupt skärande svärdshugg, som låta vårt bästa blod, vår bästa handlingskraft flöda hän till gagn för ingen — då är det ej lätt att hålla lifsandanne obesmittade af missmod och förtviflan.

“Den gången var det ej heller mycket bevändt med mitt mod. Lugn kanske till det yttre — åtminstone hörde jag sägas rundt omkring mig, att det var förvånande, hur lätt jag tog mitt öde, — var det visst inte så väl

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter i ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata. Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

beställt inombords. Min handlingskraft var bruten, jag var rent af som slagen till marken. Då jag sökte tänka mig ut ur härfvan, gick det en lång stund, då jag kände mig som barnet, hvilket gått vill i skogen. Allting gick rundt, ideligen rundt, och ingenstädes skönjde jag utväg eller ljusning.

“Men, som sagdt, till det yttre och bland främmande höll jag mig uppe, syntes visst icke förtvifla och långt mindre fällde jag tårar. Eget är det, broder, att det så skall vara, att vi, då vi komma och gå bland folk, som ej komma vårt hjärta vid, skola tvinga oss till att iakttaga hvad man kallar ett passande uppförande och se glada och tillfreds ut, hur än sorgen gnager därinne! Och eget, att vi först bland dem, som främst borde vara skonade, anse oss ha rätt att låta vårt verkliga jag, vår sanna sinnesbeskaffenhet gifva sig luft!

“Hurudan jag var i mitt hem de dagarne, minnes jag godt, om än med smärta. I mitt dagliga arbete sjöng jag och hvisslade, som jag städså brukade, höll god min och spelade komedi — som vi arma människobarn pläga göra — med mig själf och alla de andra. Men hemma var det något annat, där tjänade masken till intet, där lät jag vrede och sorg få fritt spelrum. Där var jag ej mera komedianten, som log och skrattade mot den publik, som ansåg sig ha rätt att vänta, att jag skulle tagit på mig den tragiska skepelsen, där var jag bara människan, — som bannade och grät . . .

“Och dock, så underligt går det ju till — var det just i hemmet, och endast där, jag fann lisa i bedröfvelsen. Nog kom det mången därute och sade sitt beklagande ord — ord, som det till sist vämjdes mig att höra — men jag ville alltid, med orätt kanske mången gång, bakom fräserna se ett begär att komma mig in på lifvet, att erfara, huru jag, när allt kom till allt, bar hemsökelsen.

“Men hemma, hemma var det annat.”

Min vän skådade in bland glöderna och en tår glänste i ögonvrån.

“Då jag där — återtog han — “lämnade mina känslor fritt spelrum, då jag ärligen och, är jag rädd, ej alltid i de bäst valda ord göt ut min vredes skålar, då hörde jag ej ett ord om, att det var flere än jag som ledo. Då jag ordade vidt och bredt om, huru litet vännere och vänners ord betyda, hur lönlöst och utan tack det är att visa undseende och vara tjänstvillig, och hur svårt att göra det man anser rätt vara — då möttes ej mina ord af opposition, af någon beskäftig erinran om, att jag själf visst icke var bättre än andra. Och ej heller ett enda ord om, att det var mig själf och endast mig själf jag hade att tacka för hela eländet. Då jag så tröttat ut mig med anklagelser och vilda planer om hämnd och veder-gällning samt utmattad sjönk tillbaka i min stol — äfven då var det så förunderligt, så välgörande tyst omkring mig. Men på min feberheta panna kände jag en mjuk, sval hand. Stundom stötte jag den omildt bort och fort-

Nürnbergers "PILSNERDRICKA".

Rikstel. 7 94.
Allm. Tel. 30 48.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

satte min hatfulla tankegång; men när en stund gått, hvilade den åter svalkande på pannan, och jag hade ej kraft, ej mod att stöta bort den igen. Den kändes så välsignadt lugnande, denna lilla hand, det var, som hypnotiserade den mig, som tvingade den mörka tankar in på lugnare, tryggare ban.

“Och så strök den mildt, såsom jag älskade det, öfver mitt hår, och kanske hörde jag då sakta, sakta som en andehviskning de orden: Gossen min, stackars gossen min!

“Så vaggades min tungt arbetande hjärna till ro för den kvällen, och jag kunde somna in med min lilla hustrus hand i min, somna in utan en tanke på hvad som händt och skulle hända och hvad världen därute sade och dömde, utan att ovillkorligen nödgas länka mina drömmar in i de ohyggliga spåren...

“Så kom en ny dag med nya pröfningar, nya förödmjukelser, och nog hände det då, att de bittra tankar, de hårda ord, som voro ämnade helt andra, kommo fram i hemmets sköte, hänsynslöst kastades åt henne, som mest af alla ville mig väl... Men aldrig, aldrig hörde jag ett ord till gengäld, aldrig skärptes den ljufva, milda rösten till den motsägelse jag då tyckte som bäst behöfvas för att jag riktigt skulle fått bryta ut. Ack nej, det var endast den svala handen på pannan, de tröstande, styrkande, hjälpande tonfallen i de orden: stackars gossen min!

“Och under denna långa tid, hur behändigt och stillsamt allt styrdes där hemma. Ingen oro, intet bråk — allt var så lugnt och inbjudande vänligt, då jag efter dagens strider steg öfver tröskeln, vid hvilket lynne jag själf eljes kunde vara. Ej tänkte jag på det då — öfvernog af andra tankar hvirflade rundt i min hjärna — först sedan, då allt blifvit lugnt igen, uppskattade jag till dess sanna värde allt detta oafslåtliga, tysta arbete för att hålla långt fjärran från mig alla dagens små omsorger och bevärligheter...

“Jag minns en dag, då omfånget af hvad jag hade att utkämpa och lida ställt sig klarare för mig och därmed min sinnesförfattning bragts i lugnare spår, att jag till henne, som jag främst hade att tacka för att intet förtvifladt steg blifvit taget, framställde den frågan:

— Men, lilla hustru, jag förstår ej, huru du kunnat bära allt detta så lugnt?

— Käre, sade hon, det är ju min uppgift att göra lifvet så lugnt och ljust och gladt för dig, som i min makt står.

— En svår och otacksam uppgift! genmälde jag bittert.

— Nej, icke svår, min egen gosse, ty jag tycker om den uppgiften och ingen annan. Icke otacksam heller, min bästa tack är att se dig le så där godt igen.

— Men tänker du icke på, att allt faller i spillror omkring oss, att både vän och ovän tänka det värsta, att hvart jag kommer...

— Tyst, tyst, min älskling, hvad kommer

det dig vid, hvad de säga och tänka därute i den stygga, vida världen. Du har ju ditt lilla, kära hem, som du håller så innerligen mycket af.

— Mitt hem, stackars barn, det kan i morgon dag vara skingradt för tusende vindar...

— Nå, än sen då, du käre, dumme man, du är ju rik ändå — du har ju mig och jag — jag älskar dig.

Vi sutto åter tysta en stund, min vän och jag. Så sade han, och hans röst darrade:

— Ja, i sanning, jag är rik ändå!

Brasan hade brunnit ned och hans pipa hade slocknat. Innan han tände den igen, fattade han min hand och tryckte den kraftigt...

*

Någon af dagarne närmast efter detta besök kom jag att resa bort på en månads tid. Då jag vände åter, var den första underrättelse, som mötte mig, att min vän fått sluta sina dagar i frid.

— Han dog så innerligen lycklig, sade min chef, som berättade mig om hans sista stunder. De senaste dagarne såg han städse *henne* vid sin sida. Och många, många ömma ord hviskade han till henne, som varit hans allt på jorden. Frid öfver hans minne! Han hade lidit mycket...

— Jaså, hon kom dock till sist, sade jag efter en stunds tystnad.

Redaktören såg helt häpen på mig.

— Kom hon! Känner ni då inte till hans dystra lefnadssaga?

— Nej, ingenting vidare än att han väntade sin hustru hem hvilken dag som helst.

— Ack, hon är omgift för flere år sedan, lefver lyckligt med man och barn i Stockholm och har visst allra minst en tanke till öfvers för den, som älskade henne så gränslöst.

Och så fick jag då höra, hur saken förhöll sig.

Vår bortgångne vän hade gift sig i unga år och, så långt man kunde se, voro de tu ett det lyckligaste par, om än bådas häftiga lynnen ofta nog bröto sig mot hvarandra. Emellertid voro alltid hans ekonomiska förhållanden trassliga, hvartill han själf helt visst bar skulden, och dylikt sprider ju alltid sin skugga öfver det lyckligaste äktenskap. Som åren gingo, blefvo affärerna allt omöjligare och till sist tröttnade hon. Nervös och uppspliten af penningbekymren och de husliga striderna, gick han in på skilsmässa, tydligen in i det allra sist fast öfvertygad om, att hon aldrig skulle förmå sig till att taga det afgörande steget. Men hon gjorde det, och slaget träffade honom med fruktansvärd kraft. Ingenting intresserade honom mera, han arbetade liknöjd och snart inte alls, blef af med sin plats och lät allt omkring sig förfalla.

Så kom en annan period, då han sökte tröst och glömska, där han minst borde sökt den, och så till sist den, under hvilken jag lärde känna honom. Då var han lycklig, väntade alltjämt och alltid lika tåligt på sin älskade, arbetade oförtrutet på att få hemmet i ordning och vidmakthållt. Någon hade försökt öfvertyga honom om, att han arbetade förgäfvets, men fick ett öfverlägset leende till svar.

— Nej, försök inte, sade han. Hon sviker aldrig. Jag vet, att hon kommer, och därmed är jag nöjd. Kanske det dröjer, men hon kommer säkert.

Och hon kom ju till sist. I sina feberfantasier såg han henne vid sin sida — och han gick hädan trygg och glad.

EN ÖKENFÄRD. BREF TILL IDUN FRÅN ELSA RIBBING.

Betlehem i november 1904.

HELT LIFLIGT påminner jag mig än, hur en dag på försommaren min mans unge tolk midt under brinnande mottagning kom uppspringande och förkunnade, att jag hvilket ögonblick som helst hade att vänta besök af en beduinhöfding, som just rådfrågat doktorn för en af sina båda hustrur.

Det hör ju inte hvar dag till att förskaffa en äran af ett “furstligt” besök. Vid detta tillfälle kunde väl icke den yttre glansen bli så öfverväldigande eller mäta sig med det skimmer, som t. ex. tyske kejsar Wilhelms Betlehemsbesök för 8 år sedan utbredd öfver staden och öfver — tyskarne, hvilka än i dag tala därom med stor, patriotisk förtjusning. Tolken hade dock hunnit omtala, att höfdingen i fråga var den förnämste i sitt slag, eller åtminstone son till en beduinfurste, som för en 30, 40 år tillbaka härskade med makt och inflytande öfver sina undersåtar, öknens vilda söner. Då en tvist uppstod mellan honom och de turkiska myndigheterna, vågade han till och med bjuda dessa spetsen och försvarade sig framgångsrikt med sina män mot de trupper, de sände ut i öknen att kufva honom. Endast genom ett svek lyckades turkarne slutligen sätta sig i besittning af hans person. Han straffades med lifstidsfängelse och slutade där sitt lif.

Min nyfikenhet var således ganska stor, när några minuter senare en liten skara af högresta, mörkhyade män och kvinnor vid sten-tröskeln till vårt lilla, anspråkslösa förmak sköto af sig sina röda, spetsiga skor, stego in och med högtidlig värdighet intogo sina platser, männen på stolarna och soffan — den senare, i förtroende sagdt, bestående af tomma petroleumådor, öfverdragna med ett stycke skånsk allmogeväfnad — kvinnorna i ödmjukt hukande ställning på golfvet bredvid.

Detaljerna af besöket stå nu ej längre så klara för minnet. Jag kommer dock ihåg, hur jag beundrade särskildt höfdingens konungligt vackra ansikte och ovanligt resliga gestalt, som ena ögonblicket kom mig att tänka på en idealbild af Abraham, de “troendes fader”, med staf och herdemantel, och andra ögonblicket — genom en viss likhet — framkallade bilden af vår egen vänsälle konung. Jag minns, med hvilket intresse jag betraktade hans unga hustru — som väl kunnat kalla honom farfar — och förundrade mig öfver, att alla de blå tatueringarna i hennes ansikte — prickar och streck — ej mera förtogo verkan af hennes formfulländade skönhet, och öfver att en “furstegemål” ej litet oftare tvättade eller lät tvätta sin hvita hufvudmantel.

Sedan med tolkens tillhjälp samtalet en stund fortgått och de små arabiska kaffekopparne kringbjudits, tog höfdingen med många artiga fraser afsked, och det lilla följet skred åter långsamt ned för terrasstrappan.

Upprepade gånger hade vi under samtalets gång inbjudits att göra ett återbesök i deras läger i öknen. Hvar beduinstant har sitt ökenområde, inom hvilket de tid efter annan bryta upp från plats till plats för att söka nytt, alltid ytterst knappt bete för sina mer eller mindre talrika hjordar. Ifrågavarande höfding har sitt territorium här omkring Betlehem, och en färd till hans tillfälliga hem var således ej så otänkbar och — dessutom ganska lockande.

Inbjudningen har flere gånger förnyats. När nu detta skedde äfven för några dagar sedan, samtidigt med att oktobermånadens tryckande siroccovärme (30 till 34° inne i de skuggiga rummen) ändtligen flytt för de första november-

Polera Edra metallsaker med Lagermans flytande putspomada "BON-AMI"!

dagarnes uppfriskande svalka (18 till 24°), be-slöto vi att göra allvar af saken.

Vi skulle ge oss af en lördagsmorgon kl. half nio. Från lägret i öknen kom på utsatt tid höfdingens unge son med en häst för att hämta oss och visa oss vägen, och två åsnor från staden stodo också redan och väntade. Vår lille Dag, som nu redan börjat stafva på ordet: "Plikten framför allt", kunde denna gång ej få följa med, utan hade redan vid 8-tiden traskat i väg till den 20 minuter utom staden belägna, tyska anstalten Armenischen Waisenhaus, där han tillsammans med några mörkhyade arabpojkar sedan ett par veckor lär sig förstå de tyska lärarnes ord och glosor.

Men vi andra — min man och jag, liten Siv, tolken, sjuksköterskan och den från Sverige nyligen till vår stora glädje och trefnad hitkomna svenska jungfrun, som före vår utresa redan i hemlandet med oss delat nära 8 års "väl och ve" — hvarför ge då vi oss ej i väg? Min man har ju redan gjort undan de allra nödvändigaste behandlingarna och förbandsomläggningarna för dagen, och den lilla packningen, bl. a. innehållande litet porslin för att därute i lägret något "rädda situationen", är så jämt som möjligt fördelad i de två, på hvar sida om packåsnan hängande korgarne.

När man i nära 8 månaders tid, dag efter dag, vecka efter vecka kunnat bada sig i idel solsken och till och med alldeles hunnit glömma, i hvilken vrå man en gång för länge sedan satte undan familjens diverse paraplyn — så känns det ganska märkvärdigt att en vacker morgon vakna och se solen gömd bakom en grå slöja och terrassen fuktad af några regnstänk. — Det var just hvad som hände oss ifrågavarande lördagsmorgon, och det var därför vi ännu dröjde med affärden. Trots tolkens försäkran, att det första regnet ej brukar komma förr än i slutet af november — vi voro nu i början — kom också mycket snart en präktig, uppfriskande skur, och jag kände, att jag med glädje skulle ha afstått från utfärden för att se regnet fortsätta hela dagen, ge naturen en välbehöflig lördagstvagning och något fylla vår så godt som tömda vatten-cistern, hvars grumliga bottensats nu ej ens genom den mest grundliga kokning kan göras drickbar. Men ack! det var ej så väl. Snart höll det åter upp, och ehuru himlen ännu var delvis molnbetäckt, gåfvo vi oss vid 11-tiden iväg, tacksamma åt att åtminstone dammet var något bundet och solen något mildrad.

Det skulle ej vara stort mer än en timmes färd ut till ökenlägret, och tre djur för sex personer kunde därför godt räcka till, utan att de af sällskapet, som för tillfället gingo, behöfde aflägga några synnerliga kraftprof.

Hade jag varit en muhamedansk arabs hustru, hade nu min man själf hoppat upp på hästen och så låtit mig hela vägen följa till fots ett stycke bakom, kanske dessutom med en tung börda på hufvudet. Nu var jag — Gud vare tack — en kristen och dessutom en ridderlig svensk mans ärade hustru, och jag fick därför öppna tåget på den enda hästen. Som dam-sadlar dock här i landet äro en lyx, som endast rika européer — och dit höra ej vi — bestå sig med — alla arabkvinnor rida gränslösa — satt jag just ej så vidare bekvämt eller säkert, så länge jag envisades att sitta på fruntimmersmanér, och det behöfdes att den unge höfdingssonen ledde hästen steg för steg utför den hvita, allt brantare och oländigare bergsstigen. — Andra gången jag besteg hästen, tog jag mitt parti och satte mig enligt landets sed gränslösa — och det var mycket bättre!

Det gick dock ej vid första ridten så illa för mig som för vår lilla Siv, som tillsammans med packkorgarna placerats på den minsta

JAG FICK ÖPPNA TÅGET PÅ DEN ENDA HÄSTEN.

åsnan. Plötsligt fick jag höra ett vildt skrik bakom mig, och, då jag vände mig om, satt hon ej längre i sadeln, utan låg bredvid på marken, sprattlande och skrikande. Åsnan hade gjort en oväntad krumbukt — alla åsnors specialité för resten — de äro, som bekant, oberäknliga som nyckfulla kvinnor — och den lilla stackarn glömde att hålla sig fast och föll. Vid de åren är man ju dock lyckligtvis helt mjuk i kroppen, Ingen skada var skedd, och sedan min man "lif- och olycksfallsförsäkrat" henne med tillhjälp af en repstump, fortsattes färden.

Snart ha vi lämnat bakom oss de olivplanteringar och nu för vintermånaderna öfvergifna vingårdar, som omkransa Betlehem, och leden blir allt mera ödslig. När vi blicka tillbaka, se vi allt längre i fjärran stadens gråhvita stenmassor, som mer och mer smälta samman med de gråhvita bergen, tills de tyckas vara sprungna direkt ur klippans sköte. På båda sidor om oss och framför oss sluter sig nu ett haf af stelnade bergvägar, Juda vilda öken. Till höger, i djupet af en dal, skymta för några ögonblick de långsträckta, Salomoniska trädgårdarne. Deras friska, af vattenrännilarna därofvänför närda grönska sticker förunderligt af mot de gråa bergsvägarna omkring, som här torna upp sig högre än annorstädes, girigt betraktande och svartsjukt vaktande sin "pärla" på "hafvets botten". Sedan icke ett träd, icke en skiftning i grönt, icke en människoboning till att bryta öknen's oändligt vemodiga, obeskrifligt storslagna ödslighet. Blott här och där på bergsslutningarne en flock svarta getter, som beta, man förstär ej hvad, eller några kameler, som på kammen af en klippväg mot himlen där bakom afteckna sina bisarra konturer. Högre än alla andra lyfter framför oss Frankenberget sin stolta hjässa, rufvande öfver minnet af den tid, då Herodes där byggde sin konungliga borg, då träd och vinrankor klädde slutningarna och landet rundt omkring "flöt af mjölk och honung". Längst bort vid vänstra

LILLA SIV I BEDUINHÖFDINGENS ARMAR.

horisonten, bakom Döda hafvet, som döljes af klipporna, sträcker Moabs berg sin i dag underbart klara, i blåvioletta färgtoner skimrande kedja. — — —

Högre och högre går nu färden. Jag börjar förundra mig öfver, att beduinerna ha så långa timmar — minst två svenska på en af deras — och tänker just än en gång på min klena arabiska höra mig för hos min välvillige förare, då vi, uppkomna på toppen af en bergskam, helt plötsligt strax nedanför oss få syn på några svarta, fyrkantiga tält. Ögonblicket där-efter mötas vi ock af vår värd, den ståtliga beduinhöfdingen, som jämte några andra män och en skara mer eller mindre nakna barnungar gått för att välkomna oss.

Så äro vi nu verkligen framme hos beduinerna i öknen.

Sedan vi åsett, hur min man med sin medförda kamera fagit en bild af vår lilla Siv i beduinhöfdingens armar, omgifven af en skara barn, som äro helt lyckliga och stolta öfver att få vara med, följas vi nu åt nedför slutningen.

Då vi göra vårt inträde i lägret, hälsas vi — väl ej af någon dånande kanonsalut — men alla hundarne börja att skälla, tupparne och kycklingarne att gala, åsnorna att skria såsom i svår andnöd, kamelerna att vråla och barnungarne att skrika. Oron lägger sig dock snart — vi kunna åter höra och höras — och vi föras fram till höfdingens tält, som skiljer sig från de öfriga endast genom att det kanske är något helare och rymligare. Det är genom en vägg deladt i två afdelningar, en för männen och en för kvinnorna.

Voren I nu, käre läsare, i verkligheten med på färden, så fingen I, innan I trädde in i tältet, besluta et för att ej vara alltför "känsliga". I fingen icke bry er stort om, ifall det började kliat litet på kroppen, sedan I några ögonblick vistats inne hos ert furstliga värdfolk. I borden se vänligt intresserade ut, men icke göra alltför afvärande gester, om anordningarna förefölle er litet egendomliga. I fingen för en gång gå in på läkarnes — eller åtminstone min doktors resonnemang — att lite smuts, bara den är väl kokt och "bacillerna" således dödade, inte gör någon synnerlig skada. Jag kan här ej låta bli att nämna, hur ofta här i Palästina Jesu ord: "Intet går utifrån in i människan, som kan oreña henne etc." (Marci 7: 15 ff.) varit mig till rent praktisk nytta och till hjälp att komma öfver små vedervärdigheter af nyss antyddas slag.

Ja, vi äro redan en smula tränade i detta afseende, och vi stiga modigt på, då vi nu bjudas att gå in i kvinnornas tältafdelning, där några på golvet — eller rättare sagdt marken — utlagda mattor och några primitiva husgerådssaker utgöra hela inredningen. Vi hälsas af höfdingens vackra, unga hustru, som tyvärr ännu ej tycks ha tvättat sin hufvudduk, hans sonhustrur och en gammal kvinnlig släkting, hvilka alla föra våra händer först till sin mun, så till sin panna och så åter till munnen. Därefter inbjudas vi att slå oss ned på den röda mattan.

Sedan våra ögon något vant sig vid röken från den lilla elden därinne och tårarne slutat att rinna, börja vi se oss omkring. Vi tillfrågas, om vi önska sockradt eller osockradt kaffe — enligt arabisk sed ilägges nämligen alltid sockret vid kokningen — och ångra nästan, att vi valde det förra, då vi se höfdingens unge son ur en allt annat än hvit tyglapp draga fram ett allt annat än hvitt stycke socker, taga upp från marken första, bästa sten och därmed knacka af några bitar. Dessa bäras till ett tält strax intill, inom vilketets skyddande omhägnad de vidare kokmysterierna försiggå.

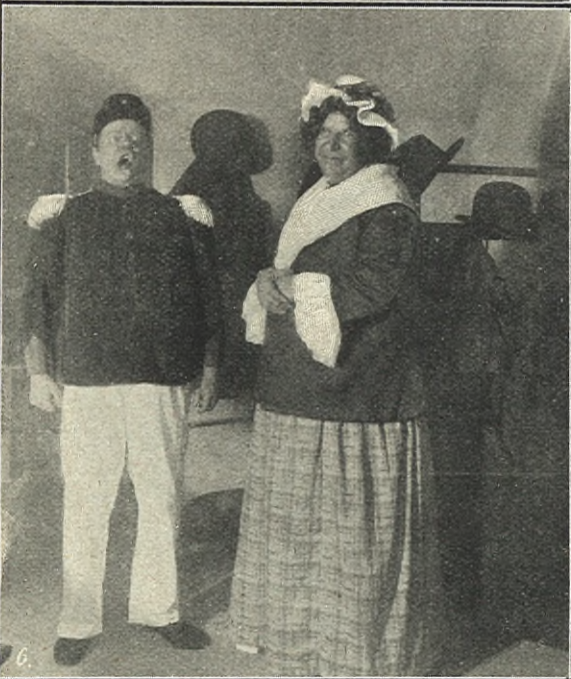
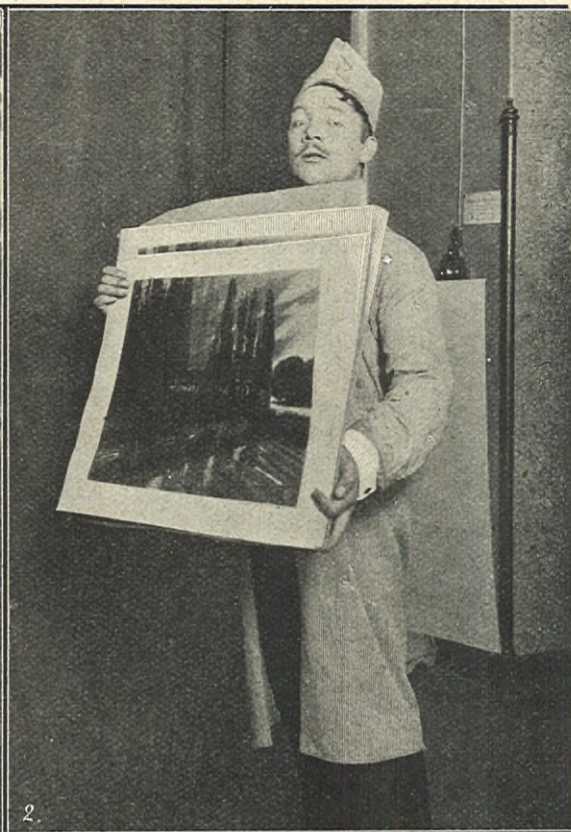
(Forts. och slut i nästa n:r.)

Vanligt salt verkar blott som en krydda.

CEREBOS SALT; Stärker födan.

FRÅN TEATERFÖRBUNDETS MARKNAD. 1. FRU LISA RANFT SOM VÄRDINNA I SPANSKA BODEGAN. 2. SVENSKA TEATERFÖRBUNDETS STYRELSE. 3. FRU EMMA MEISSNER SOM VIS-SÅNGERSKA I BODEGAN. 4. TOTALVY AF MARKNADSPLETSEN. 5. FRU HARRIET BOSSE SOM GEISHA I BLOMSTERSTÄNDET. 6. FRÖKEN LINDSTEDT UPPTÄDER PÅ MARKNADSTEATERN. 7. FRÖKEN INGA BERENTZ I SIN KOM-SKÖNA-MAJ-KOSTYM. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

FRÅN TEATERFÖRBUNDETS MARKNAD. 1. HR ELIS OLSSON SOM »KNALLE». 2. HR ANDERS DE WAHL SOM FÖRSÄLJARE AF DEN AF HONOM UTFÖRDA LITOGRAFERADE KOLTECKNINGEN. 3. FRU THÉRÈSE ELFFORS SOM »MUTTER PÅ TUPPEN». 4. FRÖKEN HILDA BORGSTRÖM VID INGÅNGEN TILL CHAMPAGNEBUFFETEN. 5. HR ERNST FASTBOM SOM PEPPARKAKSGUMMA. 6. HR F HEDLUND SOM BEVÅRING OCH HR A. BLOM SOM KRÖGERSKA I BELLMANSSTUGAN. 7. HR C. BARCLIND SOM BELLMAN. 8. HR A. RINGVALL, FRÖKEN MAJA JOHANSSON OCH FRU KLINTBERG SOM FALSTAFF MED »MUNTRA FRUARNA». FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

I "HÖSTSOL". ÖGONBLICKSBILDER FRÅN SVENSKA TEATERFÖRBUNDETS MARKNAD.

DET VAR det populäraste skådespel våra teaterartister kunde sätta i scen, när de arrangerade sin "marknad" i Centralbadets tennishallar och inbjödo publiken att komma och ta den i betraktande. Under guirlander af höstgula lönnlöf och mot bakgrunden af den härliga Cyrano parken samt Stockholms slott med strömmen tedde sig det brokiga marknadsmycket som ett stycke karneval, där hvarken det uppslupna skämtet eller de drastiska karnevalsfigurerna saknades.

Och hvad "das ewig weibliche" beträffar, fanns det naturligtvis företräddt i sin mest tilltalande form, eftersom kommersen till stor del sköttes af ett flertal af våra mera intagande kvinnliga artister.

Redan vid ingången kom publiken af sig eller med andra förlorade den själfbehärskning, utan hvilken äfven den sparsammaste blir slösare, principmänniskan frångår sina grundsatsar och den af lifvets kärphet petrifierade tinar upp och märker, att han ännu har några glädjester, som ligga och glöda under askan. Det var den spanska bodegan, med fru Lisa Ranft som en frestande värdinna och fru Emma Meissner som vis-sångerska från mohrernas soliga rövvarrike, hvilken åstadkom en så trolsk verkan. Nästa frestelse var tombolan, och hade man någorlunda helskinnad sluppit undan den, råkade man midt in i den uppgående solens rike, där en söt geisha, fru Harriet Bosse, stack fram sitt leende japanska ansikte ur de mest förtjusande chrysanthemumblommor. Bakom slottet lockade marknads-teatern, på hvars tillor utspelades en fin-fin överbrett'l af en hel hop kända stockholmska artister och amatörer, bland hvilka fröken Inga Berentz som vis-sångerska i sin "Kom-sköna-maj"-kostym var en af de populäraste.

På den öfverbefolkade marknadsplatsen stötte man ihop med en synnerligen humoristisk "knalle", hr Elis Olsson, hvilken hade allt möjligt i sin kramlåda, från nålbref, sockerpullor och sjaletter åt bondjäntorna till sidentyg och annan stass åt herrskapsfolket. Prinsessan Ingeborg köpte fyra stycken tvålar af honom, en åt sig, en åt prinsens och hvar sin åt de små prinsessorna.

— Åh, ta en till åt barna, sa knallen.
— Men jag har bara två barn, svarade prinsessan.
— Köp en åt jungfrurna då. Dom behöfver nog också tvätta sej.

Hr Anders de Wahl uppträdde som konsthandlare med en af honom själf ritad kolteckning, och i Bellmansståndet träffade man, föutom "Nordens Anakreon" själf, framställd af hr C. Barcklind, "Mutter på Tuppen", hvilken med osviklig vigör återgafs af den svenska scenens doyenne, den 80 åriga fru Thérèse Elfors.

Fröken Hilda Borgström, i roccocotidens sirliga kostym, sålde skummande champagne i en hvit roccocopaviljong, hr Ernst Fastbom från "södran" hade iklädt sig en pepparkaksgummas skepelse, under det att hr F. Hedlund förnöjde publiken med att agera gardist på sitt öfvermåttan drastiska sätt och hr A. Ringvall satt i den beryktade Windsorkrogen, drack sekt, sjöng visor och underhöll kurtis med »muntra fruarna», som framställdes af fru Klintberg och fröken Maja Johansson.

Naturligtvis uppträdde en hel del andra af våra sceniska artister, utom de här nämnda, och bidrogo att höja köpenskapen och marknadsglädjen. Det ekonomiska resultatet af den säregna marknaden blef, som känt är, lysande, enär cirka 25 000 kronor komma Teaterförbundets pensionsfond till godo, sedan alla kostnader afdragits. Det var ju en vacker födelsedagsgåfva till förbundet, som innevarande höst kan se tillbaka på en tioårig tillvaro.

Af denna sistnämnda anledning ha vi som ett komplement till de här meddelade marknadsbilderna äfven återgifvit porträtten af förbundets styrelse, sådan den f. n. är sammansatt. Af dessa äro, förutom ordföranden, kamrer A. Falck förbundets ekonom och hr O. Byström dess sekreterare.

Iduns Julnummer

är nu utkommet i bok- och tidningshandeln och tillhandahålles lösnúmerköpare till ett pris af **1 kr.** Alla prenumeranter på Idun erhålla däremot, som bekant, julnumret **gratis**, och expedieras detta genom postverket i midten af månaden.

Iduns julnummer presenterar sig i år åter i det af många saknade **större** formatet med en charmant omslagsbild af Alf. Wallander i färgtryck och ett synnerlignt rikt, af framstående konstnärer illustrerat innehåll, hvaribland må nämnas de tvänne med första pris i Iduns senaste litterära pristävling belönade novellerna samt bidrag på vers och prosa af Hilma Angered-Strandberg, Annie Quiding, Henning Berger, Bo Bergman, Gustaf af Geijerstam, Oscar Levertin, E. A. Karlfeldt, Hjalmar Söderberg m. fl.

UR DAGSKRÖNIKAN.

LUDVIG ANNERSTEDT. †. Under den sistförlutna veckan afled här i Stockholm förre justitieministern och presidenten i kammarrätten Ludvig Annerstedt i en ålder af 68 år.

P. S. L. Annerstedt var född i Karlskrona och son af konteramiralen Clas Samuel Annerstedt. Han blef 1856 student i Uppsala, där han 1860 aflade fil. kand-examen och samma år promoverades till fil. doktor. Strax efteråt började han studera juridik och utnämndes några år senare till adjunkt i nationalekonomi, folk rätt, svensk allmän lagfarenhet o. s. v. vid Uppsala universitet. År 1892 utnämndes han till president i kammarrätten.

P. S. L. ANNERSTEDT.

Betydande medlem af Stockholms stadsfullmäktige, blef Annerstedt år 1890 af denna korporation invald i första kammaren, där han i sin egenskap af framstående jurist strax blef bemärkt och snart insatt i lagutskottet. Sedermera omvald, innehade A. ännu vid sin död denna senatorsplats.

När justitieministern Östergren i början af år 1896 lämnade den första Boströmska ministären, efterträddes han af Annerstedt, som intog denna ministerpost med den uppgiften att kontrahera det förslag till omändring af de politiska rösträttsvillkoren, hvilket fram-lades vid samma års riksdag.

Från den aflidnes justitieministertid förskrifva sig lagarna om rätt till fiske, hemmansklyfning, högsta domstolens tjänstgöring på tre afdelningar, ändring i vissa delar af giftermålsbalken i fråga om hustruns förmögenhetsrättsliga ställning, om stämning, straffregister, ändringar i vissa delar af rättegångsbalken, afseende rättsmedlen, olycksfall i arbete, in-teckning i fartyg, checklagen, lagen om skydd åt arbetsvilliga — den s. k. Åkarpsslagen — samt lagen om ersättning för olycksfall vid arbete.

Den aflidne, som från 1903 var medlem af den permanenta internationella skiljedomstolen i Haag, har utöfvat en mångsidig, om stor lärdom och skarpsinnighet vittnande juridisk författarverksamhet.

Gift 1876 med sin kusin Elisabeth Annerstedt, blef han änklung 1880 och sörjes närmast af sonen Samuel, jur. stud. vid Uppsala universitet.

H. L. RYDIN †. En af den gamla generationens uppsalaprofessorer har i dagarna aflidit, nämligen f. professorn i statsrätt vid Uppsala universitet Herman Ludvig Rydin, hvilken åtnjutit vidtgående rykte såsom framstående rättslärare och inflytelsestark svensk politiker.

Professor Rydin föddes i Jönköping 1822 och var son af lantbrukaren och rådmannen därstädes Johan Samuel Rydin och hans maka, född von Sydow. Efter att hafva genomgått fädernestadens trivialskola och

Växjö gymnasium, blef han student i Uppsala 1840, aflade fil. kandidatexamen 1847 och promoverades till fil. doktor ultimus. Därefter ägnade han sig åt juridiska studier och aflade juris kandidatexamen 1851. De

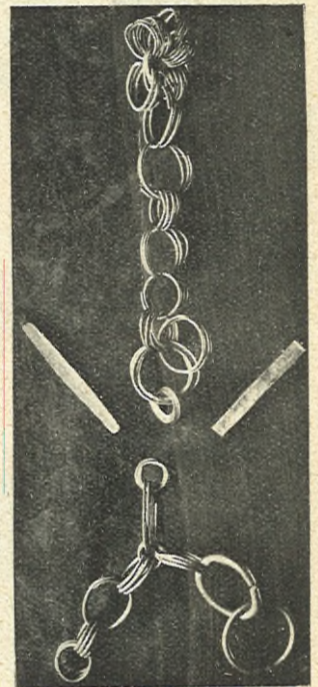

H. L. RYDIN.

närmast följande åren tjänstgjorde han i Svea och Göta hofrätter samt i justitierevisionen och blef vice häradshöfding 1854. Men därpå valde han den akademiska banan, disputerade för adjunktur i nationalekonomi och administrativ rätt 1853 i Lund samt utnämndes till adjunkt s. å. Två år senare utnämndes han till professor i svensk statsrätt, kyrkrätt krigslagfarenhet och folkrätt vid Uppsala universitet och stannade på denna post till sitt afskedstagande år 1890. Rydins stora kunskaper och arbetsförmåga togos emellertid i anspråk äfven för andra värf än de akademiska; sålunda var han i många år medlem af Uppsala läns landsting och dettas ordförande, riksdagsman i första kammaren för Västerbottens län och sedermera i andra för Uppsala stad, stadsfullmäktig i Uppsala, ledamot af 1888 års kyrkomöte, medlem af flere kommittéer o. s. v.

Professor Rydin ingick år 1860 äktenskap med Eleonora Vilhelmina Genberg, men blef änklung redan 1865. Han sörjes nu närmast af sonen Sven Ludvig Herman, expeditionschef i civildepartementet, samt tvänne döttrar.

GULDFYNDEN VID SKÖFDE. Som bekant ha ett par arbetare vid jordschaktning i grannskapet af Sköfde gjort betydande guldfynd, bestående af en kedja och ett par guldtenar. Man anser fyndet härröra från århundradena närmast efter Kristi födelse (den äldre järnåldern) och utgöra någon af den

DE VID SKÖFDE FUNNA GULDPJÄSERNA. 1/10 AF NATURLIGA STORLEKEN.

PLATSEN FÖR DET STORA GULDFYNDET VID SKÖFDE SAMT DE TVÅ ARBETARE, SOM GJORT DET VÄRDEFULLA FYNDET. L. ERICSON FOTO.

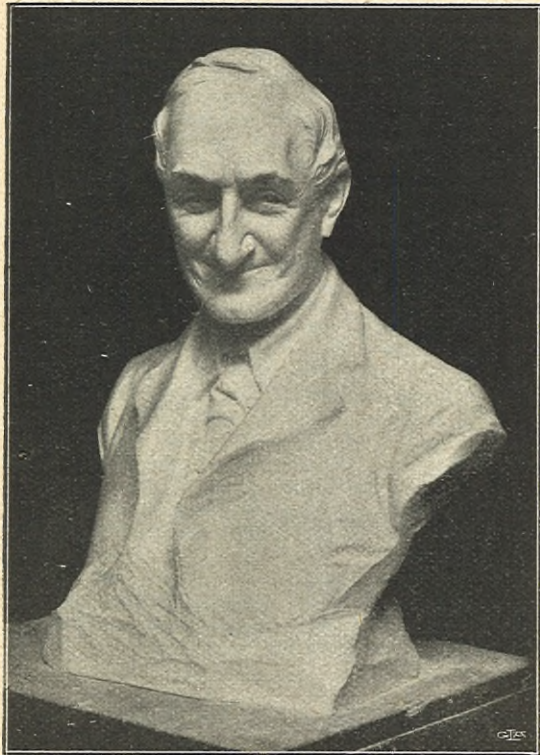
MATTOR.

Stort, nytt sortiment, i alla prislägen, kvaliteter och storlekar.

F. Uhnér & Co,
Birger Jarlsgatan 5. Etabl. 1866

tidens förmögna personers rikedom, som till förvaring blifvit nedlagd i jorden och sedan bortglömts. Något prydnadsföremål har det icke utgjort och kan ej sägas vara för detta ändamål bearbetadt.

De funna föremålen komma att, såvidt k. m. t. såsom man förmodar, lämnas erfordrerligt anslag, inköpas för statens historiska museums räkning, och erhålla upphittarna, ett par fattiga jordarbetare, därvidlag köpesumman odelad, utgörande med i sådant fall förekommande förhöjning af värdet med $\frac{1}{8}$ omkring 20,000 kr.

KNUT ALMLÖF. PORTRÄTTBYST AF ALICE NORDIN FÖR NYA DRAMATISKA TEATERNS FOAJÉ.

FRÖKEN ALICE NORDIN, den begåfvade bildhuggarinnan, har nu återkommit till fosterlandet och hufvudstaden efter sitt mer än årslånga uppehåll i Italien. Bland de arbeten, hon under denna tid utfört, märkes den i Florens fullbordade karaktärsfulla porträttbyst af Knut Almlöf, som skall pryda den nya Dramatiska teaterns foajé, och af hvilken vi här ofvan äro i tillfälle att meddela en afbildning. För närvarande är konstnärinnan sysselsatt med en skulpturell framställning af skådespelerskan fröken Gerda Lundequist som Monna Vanna — en uppgift, af hvilken hon är högeligen intresserad och till hvilken vi måhända framdeles få återkomma.

LAPPBEFOLKNINGENS HÖJANDE. Det lilla iherdiga och redbara nomadfolk, som lever i våra nordligaste bygder, har att kämpa med stora svårigheter för vidmakthållandet af sin stams lifskraft, beroende på, att den närstående svenska befolkningen är lapparne väsentligt öfverlägsen i fråga om andlig odling. Den yngre lappbefolkningen har äfven insett detta och gripts af ett bildnings- och utvecklingsbehov, som blott sträfvar att komma till sin rätt, och förefunnes endast tillräckliga resurser, skulle icke så få af den lappska ungdomen komma fram, tillägna sig kunskaper och blifva till övärderlig nytta för sitt folk.

Den sammanslutning, som under namn af Lapparnes Centralförbund nu blifvit en verklighet, är därför värd att stödjas, enär bland de samhällliga frågor, som ingå i förbundets syfte att arbeta för, märkas bl. a. bostads-, nykterhets-, barnavårds-, sjukkas- och försäkringsfrågorna.

Då flere af dessa frågor, särskildt nykterhetssträvandena, behandlas å den populärvetenskapliga nykterhetskurs, som anordnas här i hufvudstaden den 2—8 januari 1905, beslöt Lapparnes Centralförbunds styrelse den 24 sistlidne augusti att på frivillighetens väg söka insamla medel för att bereda den lappska ungdomen, dels helstipendier å 100 kr., dels halfstipendier å 50 kr. och såmedelst tillfälle att bevista denna kurs.

Förbundets styrelse har nu utfärdat ett uppdrag till allmänheten om penningbidrag för planens realiserande, och mottagas sådana bidrag — äfven de minsta — med stor tacksamhet af Lapparnes Centralförbunds expedition, Klara södra Kyrkogata 13 A, Stockholm.

TÄNK PÅ SJÖMÄNNEN TILL JULEN! Hvarje år vid julhögtiden hafva till Stockholms sjömanshem inbjudits de sjömän, som befinna sig ombord på sina i Stockholms hamn liggande respektive fartyg, in- eller utländska, samt de, som för tillfället bo på Hemmet. Sjömännen bespisas och undfågnas med julklappar, och

det har kunnat ske, emedan så många af de käcka gossarnes vänner ihågkommit Hemmet med penningar och julgåfvor.

Äfven i år vädjar Sjömanshemmets styrelse till de offervilligas godhet, på det att också vid den nu instundande högtiden härvarande sjömän ej skola behöfva gå miste om en smula julglädje, fast de äro skilda från sina hem.

Gåfvor mottagas med största tacksamhet å Sjömanshemmet, Peder Myndes backe 3.

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS-BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOP-SAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

VI.

27:de april.

OC H NU hafva de långa, ljusa dagarne begynt visa hvad de förmå med sitt varma solsken — och ren mild luft. Inte för att man kan säga att det är vårligt än häruppe, fastän april i almanackan kallas gräs-månad... Ånej — det dröjer nog ännu i veckor, innan vi få se något enda litet grässtrå här. — Det är kallt om nätterna, och de varma, ljusa dagarne kunna växla med sådana, som svepa en in i drifvande yrväder... Men all den gamla snön sjunker dock undan, så att gärdsgårdar, hus och trån tyckas växa i höjden. Det är som om en stark hand långsamt droge det tunga, hvita täcket ned i jorden; och det hjälper ej att nattfrosten gör det styft och motsträfvigt. Jag vet, att det ej hjälper, ty tiden är inne — den underligt förvandlande tiden, då solen är starkare än allt annat... Och högt i luften susar det af vingslag. Det är tranorna, som hafva sin väg här uppe under flyttningen till de gamla boställena vid träsk- och kärrmarker. — Det är våren, som börjar. — — —

Men här måtte visst denna årstid föra med sig underligare fåglar än tranorna. Eller kanske det är oegentligt att benämna dem jag nu menar sålunda. Ty egentligen höra de två märkvärdiga varelser, som visat sig för mig, till det slag, om hvilket man säger, att det hvarken är fågel eller fisk... I alla fall dröjer det nog, innan jag kan glömma den häpnad och förundran deras uppträdande beredde mig...

Det var rätt tidigt en morgon. Olle hade gått ut på linjen och jag — som legat och latat mig — höll på att sätta upp håret, då jag plötsligt spratt till vid ljudet af ett dundrande nere på pianinot, som kom mig att tänka på domedag...

Hvad i alla tider kunde ha kommit åt vårt hyggliga, tystlåtna instrument — som numera så sällan lät höra af sig — åtminstone aldrig annat än då jag själf någon undantagsgång satte mig ned och klinkade. — — —

Hvarken Elise Lycke eller någon här kunde taga en ton, och då oväsendet fortfor, började jag undra, om jag kanske ej var uppstigen ändå — och vaken — utan låg kvar i min säng och drömde.

Men sedan jag nupit mig i armarna ett par gånger och druckit ett glas vatten — och riktigt kommit underfund med, att det jag hörde var verkligt — måste jag naturligtvis skynda mig ned och taga reda på hvad det var...

Nere i köket satt Hilma på vedbänken — med händerna hopknäppta öfver skoborsten — i ett tillstånd af hänryckning, som närmade sig exstas.

— Hva' ä' det — Hilma? —

— Herre Gud, fru, att en gång få höra riktigt militärmusik här hemma! — fick jag till svar.

— Men, hva' ä' det då — försökte jag igen, något otålig.

— En herre... O — alldeles som på lägret! — kom det i mildt, drömmande ton.

Under tiden hade de rullande åskorna öfvergått till några dundrande ackorder, hvilka hade aflägsen likhet med ett preludium af Chopin...

I alla fall var det tydligt, att den, som bearbetat vårt instrument, var en märklig varelse — fastän det för ögonblicket var omöjligt att genom Hilma få någon närmare upplysning. Och som jag började känna en viss svallning inom mig — jag var inte ond, men något ditåt — beslöt jag att själf skaffa mig den. —

När jag med betydlig raskhet öppnade dörren till hvardagsrummet, kom jag till en början ej underfund med stort mer än nyss där ute i köket, ty, som vi hafva vårt pianino stående fritt med den höga baksidan vänd utåt rummet och till hälften doldt af några ännu högre bladväxter, var det mig omöjligt att upptäcka, hvad som fanns där bakom...

Men fastän jag stod där på samma gång rådvill och förargad — och kanske en liten smula ängslig för att ha blifvit hemsökt af någon galning — måtte visst

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmer syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & Co F. A.-B.
TOCKHOLM.

mina ögon ha sett så pass genomträngande dit bort, att militärmusiken blef litet oroad... Ty på en gång stack det upp öfver pianinots öfverkant ett smalt hufvud med långt slätkammadt hår och böjde sig i en vaggande rörelse, som troligen skulle föreställa hälsning — under det de våldsamma dunderackorden gingo öfver till drillar i pianissimo.

Det var som om människans haft sina fingrar magnetiskt bundna vid tangenterna, ty han gick bara på i ett i ett — äfven nu, när han ändtligen upphof sin röst och talade: —

(Forts.)

LITTERATUR.

ÄR DET NÅGON BOK, som framför alla andra bör kunna påräkna en hedersplats på årets julbord, så är det väl den stolta historien om den storbragd af svensk vikingahåg, svensk dådkraft och svensk forskaranda, som föreligger i det ståtliga verk: "Antarctic, två år bland sydpolens isar", hvori Otto Nordenskjöld och hans män skildrat den svenska sydpolarexpeditionens världsberömda färd åren 1901—1903. Vid sidan af Vegafärden och Andrées ballongfärd skall denna forskarbragd stå som en af de mest äfventyrsskimrande i vårt lands vetenskapliga annaler, och ingen svensk polarexpedition har hembragt större och betydelsefullare vetenskapliga resultat. Vår främsta förlagsfirma har också satt en ära uti att låta dess kronika framstå i en det stora fosterländska ämnet fullt värdig boklig dräkt, och de två mäktiga banden smyckas af hundratals ypperliga illustrationer efter expeditionens originalfotografier, ett antal konstnärliga teckningar samt flere färgplanscher och kartor.

En annan, synnerligen beaktansvärd populärvetenskaplig reseskildring ha vi nöjet framhålla i det af professorn och intendenten vid Naturhistoriska riksmuseet *Yngve Sjöstedt* på Fröleen & Co:s förlag utgifna arbetet: "I Västafrikas urskogar, natur- och djurlifsskildringar från en zoologisk resa i Kamerun" — äfven det i synnerligen värdad utstyrelse och försett med talrika illustrationer efter fotografier, lave-ringar och akvareller. Det var en af Afrikas i zoologiskt hänseende mest okända trakter innerst i Guinea-bukten, gränsande intill de gamla slafhandlarnes beryktade operationsfält, sumpfebrarnes förlofvade land, den färd gällde, hvars förlopp i sina hufvuddrag här framlägges, och dess resultat blef också lysande, i det under loppet af femton månader öfver *tjugu tusen djur* insamlades och preparerades. Stämningssrik och fängslande i hög grad är professor Sjöstedts skildring af sitt jägar- och forskarlif i den tropiska urskogen, och till ung och gammal för det en lifgivande fläkt från en egenartad och storlagen natur.

Under titel "Från det moderna Danmark" har på Alb. Bonniers förlag börjat utgifvas en serie intryck af *David Sprengel* från vårt grannland hinsidan sundet, dess hufvudstad, dess politiska och sociala förhållanden, andliga, litterära och konstnärliga strömningar, dess märkesmän och ledande personligheter. Ett i sanning omfattande och lockande program! Den unge författaren är ju redan godt känd som en vaken och skarpsynt iakttagare och en framstående stilist, och ett längre uppehåll under de senaste åren såväl i Köpenhamn som på den danska landsbygden har fört honom i intim kontakt med ämnet. De redan utkomna tvänne första häftena lofva också det bästa, och de rent af öfverflödande, förtäfliga illustrationerna belysa på ett briljant sätt det underhållande och aktuella innehållet.

Att de skakande krigshändelserna i Ostasien, hvilka utveckling med andlös bidan nu dag för dag följes af hvarje bildad på hela jordens ring och hvilka historiska räckvidd ingen ännu ens aningsvis kan öfverskåda, i utomordentlig grad riktat allmänhetens studiehåg mot de tvänne stormakter, som här i väldig raskamp mäta sina krafter, är ju helt naturligt och bekräftas af den ymniga rysk-japanska litteratur, som nu äfven i svensk dräkt bjudes de kunskapsökande.

Ett klädningstyg är alltid välkommen Julklapp!

Den 1 December börjar min Stora Jul-Realisation af Svarta o. Kulörta Klädningstyg, Dräkttyger, Blusliftyger, o. Svarta o. Kulörta Sidentyger, med betydliga prisnedsättningar och delvis enormt billiga priser! Utförligare om priser i nästa nummer!

F. W. CAMPANIUS
43 Vesterlånggatan 43.

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
Lätta! Eleganta!
Hållbara!

Hvarje sula stämplad med
vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet ef-
ter **Wiener-metod** af
Aktiebolaget **A. F. CARLSSONS**
Skofabrik, Venersborg.

Försäljas i minut hos de flesta skohand-
lande i landet.

För den, som önskar skaffa sig en saklig och fullt vederhäftig inblick i japansk kultur och japanskt lif, erbjuder sig då i främsta hand det märkliga arbete: "*Japan, skildradt af japaner*", som ett antal af det underbara örikets egna samtida märkesmän, missnöjda med det ofta oförstående och ytliga sätt, på hvilket européer uppfattat och skildrat deras land, förenat sig om att utgifva, och hvaraf äfven en svensk upplaga samtidigt med de engelska, franska, tyska m. fl. föreligger på Alb. Bonniers förlag. Att en på dessa förutsättningar grundad framställning af Japans kultur, samhällsförhållanden och moderna historia helt enkelt står *hors concours*, säger sig själf.

Äfven bland europeiska hithörande skildringar finnas emellertid goda verk, som förena en populär och underhållande form med nödig sakkännedom, och bland dessa intager den kände reseskildraren *Ernst von Hesse Warteggs* "*Östasien i våra dagar, Kina, Japan, Korea*", (Fahlcrantz & C:s förlag) en verklig rangplats. Författaren har gått till sitt värf, förberedd genom flere under de senare åren företagna, omfattande resor i de skildrade länderna samt genom grundliga studier i deras litteratur. Resultatet har också blifvit i allo lofvärdt, och arbetets ytterst rika illustrativa utstyrsel efter på ort och ställe tagna fotografier bidrager i hög grad till dess åskådlighetsvärde.

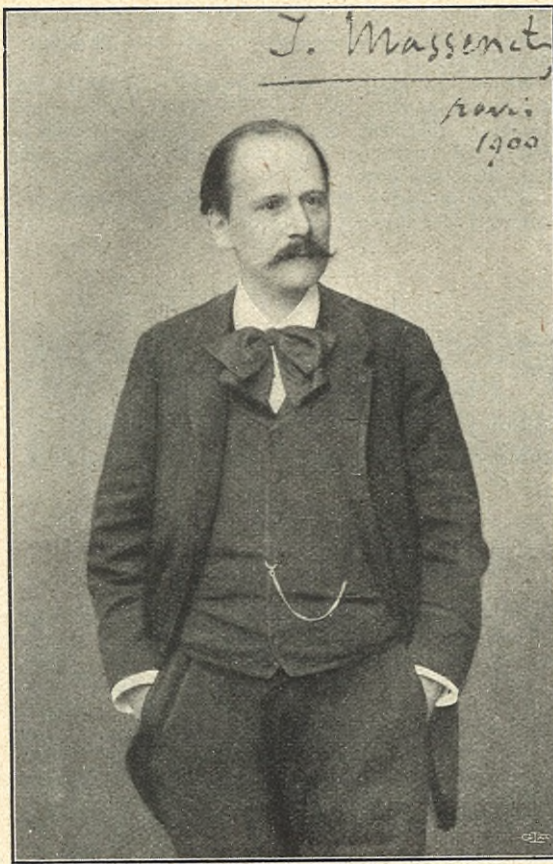
Ett par prisbilligare och mindre omfångsrika, men äfven de läsvärda och underhållande arbeten i samma väg äro dr. *Joseph Lauterers* "*Japan, den uppstående solens land*" (C. W. K. Gleerups förlag) och den af *H. A. Ring* utarbetade skildringen "*Det civiliserade Japan*" (Björck & Börjesons förlag). Dr. Lauterer är en tysk läkare, som länge vistats i Japan, och hans framställning vittnar om en mångsidig personlig förtrohet med landets natur och folk, dess historia och seder. Äfven detta arbete prydes af en hel del goda illustrationer. Som grundstomme för hr Rings verk har tjänat den artikel af flere bland Englands främsta kännare på japonologiens område, som finnes införd i senaste upplagan af *Encyclopaedia Britannica*, men dessutom har ett flertal tillförlitliga engelska, tyska och franska källor anlåtits.

För dem, som ytterligare önska orientera sig i japanska seder och betraktelsesätt, erbjuder den öfversättning af en modern japansk roman, som under titeln *Nami-Ko* utkommit på Fröleen & C:s förlag, ett icke obetydligt pikant intresse. "*Nami-Ko*" är i sitt hemland synnerligen populär såsom en trovärdig spegling af modernt japanskt hem- och familjelif mot bakgrunden af den krigiska stämningen under den kinesisk-japanska sammandrabbningen 1894—95. Dess författare, Kenjiro Tokutomi, är född 1868 i Kumamoto, och *Nami-Ko*, som utkom 1900, förskaffade honom med ens en rangplats inom "det unga Japans" litterära led.

Nämna vi så till sist, att en tredje samling af *Lafcadio Hearn*s japanska stämningbilder "*Exotica*" under rubriken "*Spöken och drömmar från Japan*" nyss utkommit på Wahlström och Widstrands förlag, så behöfves helt visst ej mer än detta korta påpekande för de redan talrika beundrarna af den snillrike japonologens själfulla konst.

Den oerhörda mängd af översättningslitteratur, som vid denna årstid hopas på redaktionens bord, medgifver för öfrigt endast ett kortfattadt omnämnande. Alb. Bonnier fortsätter sin lofvärda serie af "*Världslitteraturens mästerverk*" med tvänne nya delar: *Henri Murgers* klassiska skildringar ur det parisiska artistlivet "*Från Bohemens värld*" och *E. T. A. Hoffmans* fantastiskt skakande roman "*Djävulselexiret*". Samma firma har besörjt försvenskningar af *Thomas Manns* märkliga familjekrönika "*Huset Buddenbrook*" — vid sidan af *Beyerleins* "*Jena eller Sedan*" Tysklands största litterära succés under det senaste året — den glänsande unge norske författaren *Johan Bojers* suggestivt gripande roman "*Trons makt*" samt den danska författarinnan *Karin Michaëlis* egenartade och fina berättelse "*Sonen*".

Från Hugo Gebers förlag märkas: den kände norske författaren och föreläsaren *Kristofer Jansons* ypperliga skildring af ett varmt religiöst sinnes frigörelsekamp

JULES MASSENET. EFTER ETT PORTRÄTT I
MUSIKHISTORISKA MUSEET.

mot fanatismen och dogmslafveriet "*Ensam*"; *Johan Skjoldborgs* nya märgfulla bok om danskt bondeliv "*Bjerregården*"; en ny samling "bref till min son från en köpman, som själf arbetat sig upp i världen" — alias den "*Gamle draken Graham*", hvars friska debut i fjol äfven här hemma i Sverige gjorde en smått amerikansk framgång — samt för *Sherlock Holmes* hän- gifne beundrare ett nytt häfte af "privatdetektivens äfventyr": "*Den guldbågade pincenezen jämte andra detektivhistorier*".

C. E. Fritzes hofbokhandel har främst förtjänsten af en svensk upplaga af *Herman Bangs* gripande geniala konstnärsroman "*Mikaël*" — den utmärkte danske författarens nyaste och helt visst hittills också allra starkaste verk. Vidare en ny familjeroman "*Hofmarskalken*" af den här hemma numera äfven så högt uppskattade tyske författaren *Georg v. Ompfeda*, denna gång med ämne ur det moderna Dresdens högre societetslif, samt en humoristiskt oförarglig skildring ur det tyska militärlifvet "*Excellensen Seyffert*" af friherre *von Schlicht*. Och i "*Félicie*" af *Johannes Richard zur Megede* och "*Peter Michel*" af *Friedrich Huch* får den svenska allmänheten tillfälle att stifta bekant- skap med ännu ett par af det samtida Tysklands mera lästa författare.

Fr. Skoglund's förlag tyckes till sin specialitet ha tagit den engelska litteraturen och bjuder på en ny *Marie Corelli*: "*Mirjams sång*", säkerligen en kär jul- gåfva till den fantasirika författarinnans talrika svenska beundrare; en stämningsskildring från de yorkshirska hedernas lif: "*Mannen på heden*" af *Halliwel Sutcliffe* samt en ny roman af förf. till "*Molly Bawn*" m. fl. ryktbara föregångare — "*Dolores*".

Från Beijers bokförlagsaktiebolag föreligga: den historiskt-biografiska skildringen "*En glömd hjältinna*" af *Clara Tschudi*, en underhållande framställning af drottning *Maria Sophias* och konung *Frans* den andres af *Neapel* romantiska lefnads saga; en ny upplaga af *Dickens* ryktbara roman "*Oliver Twist*" — "*Pickwickklubben*" och "*Nikolas Nickleby*" ha, som bekant, gått förut; en färg- och fantasirik berättelse "*Uther och Igraine*" af en ny engelsk författare *Warwick Deeping*; en liflig och spännande skildring från den franska revolutionens skräckdagar "*En flicka ur hopen*" af *W. R. H. Tronbridge*; samt slutligen en ny upplaga af *Nataly von Eschstruhs* populära roman "*Polskt blod*".

Af den danske författaren *Laurids Bruun*, hvars originella berättelse "*Kronan*" här om året väckte berättigad uppmärksamhet, har på Wahlström och Widstrands förlag utkommit ett nytt arbete, en utomordentligt fängslande historisk roman "*Alla syndares konung*", som har till hjälten den danske konung *Kristofer II*s son, hertig *Otto* af *Låland* och *Estland*, hvilken 1332 gjorde ett misslyckadt försök att vinna danska kronan och hvars saga, som bekant, äfven fått lämna stoff till en af *Ingemanns* romaner. På *Fahlcrantz & C:s* förlag märkes den nyligen afidne amerikanaren *Frank Norris* spännande skildring

från det moderna Chicagos affärlif "*Hvirfveln*", det arbete som framför andra skapat sin författares ryktbarhet, och af *Hall Caine*, den uppburne mästaren till "*En kristen*" och "*Den eviga staden*", har på *Hiertas* förlag utkommit "*Den förlorade sonen*", hvars gripande handling till stor del är förlagd till det sagoomspunna Island.

J. N—g.

JULES MASSENET.

JULES MASSENET, kompositören till operan "*Werther*", som i dag torsdag för första gången uppföres å härvarande Kgl. teatern, är född 1842, utbildades vid konservatoriet i Paris, fick 1863 romerska pri- set för kantaten "*David Rizzio*" samt blef 1878 kompo- sitionsprofessor vid nämnda konservatorium.

Jämte *Saint-Saëns* intager *Massenet* en mycket fram- skjuten plats i modern fransk tonkdiktning. Hos oss har han hittills blifvit bekantjord genom det föga be- tydande sångspelet "*Don Cesar de Bazano*", oratoriet "*Maria Magdalena*" samt operorna "*Navarresiskan*" och "*Manon*".

Det är öfver trettio år sedan *Massenet's* första opera såg rampljuset. Det var "*Ma grande tante*" och till- komståret var 1872. Därpå följde "*Don Cesar de Ba- zano*" samt "*Erinnyerna*" 1873, "*Le roi de Lahore*" 1877, "*Herodiade*" 1881, "*Manon*" 1884, "*Cid*" 1886, "*Esclarmonde*" 1889, "*Werther*" 1893, "*Thais*" 1894. Samma år uppstodo operorna "*Navarresiskan*" och "*Le portrait de Manon*". Under de senaste åren hafva följt operorna "*Cendrillon*", "*Griseldis*", "*Le jongleur*", "*Le Mage*", "*Sappho*". Dessutom har *Massenet* fullbordat den af *Délibes* efterlämnade operan "*Kassya*".

Ej lika känslig och melodisk som *Gounod* är *M.* fullt lika strålande i orkestration och en utmärkt ka- raktärstecknare.

Till sist må nämnas "*La vierge*", ett mysterium, "*Eve*", flere kantater, idyller och suiter, bland de senare de berömda "*Scènes pittoresques*", alla förträff- liga verk af den berömda mästaren.

TEATER OCH MUSIK.

FRÅN KONSERTSALEN

finnes åter en hel del nyheter att omförmåla, mestadels af betydande värde. Dit måste naturligen i främsta rummet räknas Musikföreningens utförande af *Joh. Seb. Bachs* "Juloratorium" samt *hrr Aulin* och *Stenhammars* tredje afton för *Beethovens* violinsonater, icke att förglömma k. teaterns första symfonimatiné, som föregåtts af vissa dissonanser, hvilkas upplösning för k. hofkapellets arbetstyngda ledamöter måhända ej blifvit så harmonisk, som nog de själfva och litet hvar med dem hade önskat.

Musikföreningen har genom framförandet af *Bachs* Juloratorium gjort sig i hög grad förtjänt om vårt musiklif. som härmed fått med sig införlifvadt ett af de skönaste oratorieverk, som finnas. Och ändå lär väl *Bachs* Juloratorium näppeligen nå upp till samme mästares stora h. moll-massa, hans mest betydande verk, som tidigare utförts af Musikföreningen, eller hans *Matteus-* och *Johannes-passioner*, hvilka framförts af det gamla Filharmoniska sällskapet. Men liksom dessa innehåller Juloratoriet ett sådant öfverflöd af på en gång djup och ädel, andaktsstämmande och festlig musik, klädd i lika klara som rika former, att det ovillkorligen verkar gripande och medryckande. En rikare och mera läskande källa att ösa ur än *Joh. Seb. Bachs* verk torde ingen vare sig tonsättare eller musik- älskare kunna uppleta.

Ur de sex kyrkokantaternas till helgdagarna vid jul och nyår, som med sina inalles 64 nummer tillsam- mans bilda Juloratoriet, har Musikföreningen gjort ett på det hela taget synnerligen lyckligt urval och med- tagit 44 nummer, som uppdelats i två afdelningar. Till den första afdelningen användes hufvudsakligen den af *Rob. Franz* gjorda orkesterbearbetningen; till den andra afdelningen har, särskildt hvad köerna be- träffar, hofkapellmästaren *Jos. Dente* härstädes verkställt orkesterbearbetningen. Det hela är för öfrigt kompone- radt för solostämmor, kör och orkester med användande af dels äldre körmelodier, dels tidigare egna kompositioner, af hvilka somliga ursprungligen varit afsedda att celebrera rätt världsliga tilldragelser. Som vanligt vid *Bachs* oratorier är den egentliga berättelsen, här hämtad från evangelisterna *Lukas* och *Matteus*, lagd i "evangelistens" mun. Verket består för öfrigt af arior, koraler och körer. Mest anslående och i formbehandlingen intressantast äro korallerna, af hvilka flere äro försedda med sköna för- och mellanspel. Ett par koraler har mästaren på ett förträffligt sätt samman- flätat med recitativ. Medan det är svårt att bland korallerna framhålla någon eller några särskildt, torde man däremot af köerna kunna främst nämna de båda afdelningarnas inledningsköer samt framför allt den glansfulla "Ära vare Gud i höjden". Bland solonum- ren förtjäna särskildt att framhållas altariorna "Bered dig, o Sion", "Slumra, du dyre" med sin rogfivande stämning, uttryckt i första strofens långt utdragna

Dynamol och Stefanos

äro enligt läkareintyg och vetenskapliga analyser de bästa näringsmedlen för barn och sjuka. Uppfunna af svensk vetenskapsman tillverkas de under uppfinnarens kontroll. Varnas för en mindre lyckad svensk efterapning.

toner, äfvensom "Låt, o mitt hjärta" med sitt vackra stråckakompanjemang. Dessa utfördes synnerligen förtjänstfullt af fru Edling, liksom föreningen fortfarande hade lyckan att för basariorna erhålla ett så säkert stöd som hr Salomon Smith Evangelistens ansträngande parti uppbars med god framgång af hr Malin. Bland orkesterpartiets många skönheter vilja vi särskildt nämna den utomordentligt vackra symfonien (nr 10). K. hofkapellet hade för öfrigt all heder af sin medverkan och äfven körerna förtjäna i allmänhet beröm. Det hela, som med känd talang leddes af prof. Neruda, skulle hafva framträtt i den bästa dager, om ej rummets dåliga akustik här och där grumlat de sköna tonvägarna. Konserten gafs nämligen i Östermalms kyrka, som var i det närmaste fullsatt af en alltigenom tacksam publik, som säkerligen med glädje skulle skynda att återhöra Juloratoriet, om ett förnyadt utförande därpå snart kunde åstadkommas.

Tredje sonataffonen i hrr Aulin och Stenhammars såväl första som andra serie ägde rum sislidne vecka och upptog violinsonaterna op. 24 f-dur, op. 47 a-dur och op. 96 g-dur. Verkens egen innebörd så väl som utförandet gjorde denna sonataffon till höjdpunkten i den njutningsrika sonataserien. Den inledande f-dursonaten torde väl vara den mest kända af de tio, men hufvudet högre än alla sina syskon reser sig dock den därpå följande a-dursonaten, den berömda Kreuzersonaten. Liksom en omkastning i den kronologiska ordningen redan förut skett för att på andra aftonen få de tre med opusale 30 betecknade tillsammans, så tro vi, att det hela ur stegringsynpunkt skulle vunnit på, om den sista aftonens g-dursonat fått byta plats med Kreuzersonaten. Visserligen innehåller äfven den förra, som tillhör Beethovens senaste skaparskede, betydande och intressanta poänger, men Kreuzersonaten skulle dock genom hela sitt mäktiga innehåll, sitt lif och sin stegring, öfverdådigt briljant utförd som den ock blef, så att säga satt kronan på det hela. Båda aftnarnas fulltaliga publik hembar de båda konstnärerna sin tacksamhet i den lifligaste hyllning, hvaraf de ock i hög grad gjort sig förtjänta.

Första symfonimatinén å k. teatern gick af stapeln i söndags inför en tydligen varmt musikälskande och nästan fulltalig publik. Programmet upptog de tre stora mästarne Bach, Beethoven och Wagner i nämnd kronologisk ordning. Den förstnämndes bekanta preludium och fuga i Aberts orkesterbehandling erhöill ett bredt och monumentalt utförande. Och liksom Beethovens idylliska och solljumsättade pastoralsymfoni väl sällan kommit så till sin rätt som nu, så visade k. hofkapellet äfven i sitt ypperliga återgifvande af Wagners förspel och Isolde kärleksdöd samt Kaisermarsch till fullo, att de slitningar, som nyss förut förekommit mellan detsamma och teaterdirektionen, i ingen mån inverkad på dess konstnärliga prestationer. Den första symfonimatinén var alltså en mycket god början i den planerade serien. Bifallet, som spenderades hr Henneberg, var ock mycket intensivt.

Tvåne amerikanare, hrr Roberto Moor och Arthur Shattuck, den förre baryton, den senare pianist, gäfvu i förra veckan en nägorlunda besökt konsert i Musikaliska akademien. Pianisten var gifvet den mest framstående af de två och torde med den verkliga begäfnings han röjde framdeles komma att räknas till de mera betydande. Hr Moor däremot kan aldrig blifva en sångare efter vårt sinne, därtill var hans stämma för rå och hans tonbildning för ofullkomlig. Tonansatsen tycktes stundom särskild i det lägre registret utgå långt nedanför bröstet. Något varmare bifall från publikens sida förspordes ej heller.

F. Hbg.

KUNGL. TEATERN. Vid ytterligare en Tannhäuser-föreställning i torsdags uppträdde konstnärparet Järnefelt. Fru J:s utförande af bönen i tredje akten var utomordentligt vackert; skada blott att intonationen ej var fullt ren. Föreställningen fick emellertid sitt största intresse genom hr Menzinskys förtäfliga utförande af titelpartiet. Visserligen förmärktes ibland som en lätt slöja öfver stämman, påminnande om den nyss genomgångna opassligheten. Framställningen blef

emellertid som helhet den i dramatisk hänseende bästa, som hr M. hittills åstadkommit. Särskildt gjordes Romberättelsen ovanligt karaktäristiskt; alla uttryck för ånger, förtvilan, bitterhet och hån kommo här till full rätt. Utförandet väckte äfven det lifligaste bifall hos den talrika publiken.

F. Hbg.

SVENSKA TEATERN. "Är jag obeslutsam! Jag gör ju inte annat än går omkring och fattar beslut," utbrister Pierre Fontvannes i Georges Berr's komedi "Väderflöjeln", då han förebrås för sin hållningslöshet, och i denna naiva bekännelse ger han den dräpligaste karaktäristik af sig själf. Beslut fattas honom sannerligen icke; det är blott olyckan, att det ena ideligen kullkastar det andra, så att han likt vindflöjeln svänger rundt alla känslors och stämningars väderstreck. Han har lika svårt att stå fast i valet af hustru som att bestämma sig för en viss rulle tapeter, och när den starkare viljan följaktligen tager hand om honom och den koketta och njutningslystna, men i grunden hederliga och ömhjärtade unga änkan Yvonne gör honom till sin man, vet han icke, om han skall besluta sig för att tro på hennes kärlek och oförvitlighet eller icke. Allt blir dock glädje och försoning till sist, tack vare hans kloka och praktiga mamma, som återknyter sin gamle gosse vid det förklädesband, han aldrig borde ha släppt.

Se där ett par roller, som voro som beställda för Svenska teaterns gästpar, hr Personne och fröken Amanda Janson. Aftonen var också deras, och båda finga tillfälle att briljera med sina bästa artistegenskaper. Charmant vid deras sida som modern stod fru Fahlman. Det knappa utrymmet och den sena timmen medgifva endast detta summariska fastslående af premiärens framgång. Föga djup, men liflig och underhållande, kommer nog "Väderflöjeln" att en god tid framåt markera stadig publikvind.

J. N-g.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN DEN 4-10 DEC. 1904.

Söndag: Consommé med hönsfärs; kalfräskkroketter med champignonsås; stekt anka med salader och kastanje-puré; nougatkrem med vindruvor.
Måndag: Köttpudding med risgryn; blåbärssoppa med klimp.
Tisdag: Palsternackspuré med rostad bröd; stekt gädda med pepparkakor och potatis.

Onsdag: Biffstek med potatis; kokt fruktpudding med vispad grädde.
Torsdag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; fraspannkakor med sylt.
Fredag: Kotletter af kalkfyll med ärter; risgryngröt med äpplen och mjölk.
Lördag: Kroppkakor med skiradt smör; körsbärssoppa.

RECEPT:

Hönsfärs till buljong 210 gram hönskött (bröstköttet af 1 höns) 100 gr. smör, 2 äggulor, salt, hvitpeppar.

Panad: 2 kkp. gräddmjölk, 75 gr. fint stötta skorpor.

Beredning: Köttet skäres i tärningar och drives 3 ggr genom köttkvarn. Till panaden kokas mjölken upp, de stötta skorporna tillsätts och panaden får under rörning ett godt uppkok samt upphållas att kallna. Köttet, smöret och panaden stötes väl tillsammans i en stenmortel och passerar genom härskitt. De uppvispade äggulorna tillsätts jämte kryddorna och färsen arbetas med slef 1 tim. Är den för hård, tillsätts litet tjock grädde, i motsatt fall 1 äggula. Färsen fylls därefter i en väl smord

och brödbeströdd bleckform, med lock, och nedsättes i kokande vattenbad att koka omkr. 1 tim.

Färsen aprofvas med vispkvist. Den uppstjälpes, när mästa hettan afgått och får kallna.

Den skäres då i skifvor, hvilka uttagas med legymjärn i vackra fasoner, såsom hjärtan, stjärnor o. d. Dessa serveras i consommé, buljong eller afreda soppor.

Stekt anka (f. 12 pers.). 2 unga ankor, 1 citron, 1 msk. salt, 1/2 ts. hvitpeppar, 2 hg. katrinplommon, 2 lit färska eller 2 hg. torkade äpplen, 2 msk. smör, 1 lit. efterbuljong eller vatten. ■

Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, köttjus, 1/2 msk. Liebigs köttextrakt, 1 ts. soja.

Beredning: Ankorna svedas öfver spirit- eller gaslåga och tvättas rena med ljumt såpvatten och mjuk borste. De öppnas, urtagas, sköljas väl med kallt vatten, torkas och gnides in- och utvändigt med den ituskurna citronen. Kråset kan tillvaratagas och användas till svartsoppa. Ankorna peppras och saltas invändigt med hälften af kryddorna samt fyllas med de skalade äpplena, skurna i stora klyftor, och de förvällda katrinplommonen. De hopsy-upsätts och gnidas utvändigt med resten af kryddorna. Smöret brynes i en järgryta, ankorna iläggs och brynes vackert på alla sidor, hvarefter de påspådas med buljongen, litet i sänder. Ankorna få därefter sakta steka med med tätt slutet lock omkr. 2 tim. eller tills köttet är mörkt. Ankorna upptagas och trådarna borttagas, hvarefter de skäras och uppläggas hela på serveringsfatet samt garneras med kruskål och frukten med hvilka de varit fyllda.

Köttjusen silas och skummas noga. Smöret brynes och fräses med mjölet, köttjusen tillsätts litet i sänder jämte köttextraktet och sojan, och såsen får koka 10 min., hvarefter den afsmakas. Ankorna serveras med brynt potatis, rödkål eller kastanje-puré.

Anm. De kunna äfven fyllas med förvällda kastanjer, istället för frukt.

Kastanje-puré (f. 6 pers.). 1/2 kg. kastanjer, 2 lit. kokande vatten, 1 lit buljong, 1 morot, 3 persiljestjälkar, 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, salt, hvitpeppar, socker.

Beredning: Kastanjerna skalas och läggs under 10 min. i det kokande vattnet hvarefter den inre, biuna hinnan med lättbet afdrages. De påsätts därefter i den kokande buljongen tillika med den ansade moroten, skuren i skifvor och persiljestjälkarna och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka eller omkr. 2 tim. Kastanjerna passerar genom härskitt. Smör och mjöl sammanfräses purén tillsätts, litet i sänder och får därefter koka under rörning i 15 min. Den afsmakas med kryddorna och serveras i krustader till stekt gås, anka eller spädgris.

Nougatkrem (f. 6 pers.).

Nougat: 40 gr. sötmandel, 125 gr. strösocker.

Krämen: 3 äggulor, 40 gr. socker, 3 del. tunn grädde, 1 liten knifudd vanilj eller 10 vaniljdroppar, 4 del. gelatin, 2 msk. varmt vatten, 3 del. tjock grädde.

Till garnering: Nougat, 1 hg. vindruvor.

Beredning: Mandeln skällas och räckas fint. Sockret lägges i en något varm tackjärnsanna och röres med tråsläf öfver elden, tills det är smält. Då tillsättes mandeln genast och massan får ett uppkok samt upphålls på en väl smord plåt. Så fort nougaten är afsvalnad, skäres den i jämna rutor med en hack-knif, smord med smör och lossas från plåten. Hälften af nougaten krosses fint i stenmortel, den andra hälften sparas till garnering.

DET ÄR SÄKERT att "MUM" förordadt af legitim Läkare, ger kraft helsa åt Barn Aldringar och klena personer.

Svenskt fabrikat, tillverkad under kontroll, säljes hos Hrr Apotekare och Landlände.

I parti hos Instruktionsapoteket Nerl-tjernan o. Apoteket Gripen i Stockholm, Apoteket Enhörningen i Göteborg, Lejo-tet i Malmö.

L. W. Friestedts Fabriksaktiebolag, Stockholm.

Till krämen röras äggulorna och sockret 1/4 tim. Den tunna grädden kokas upp med vaniljen och slås under stark vispning till de röda äggulorna och sockret, hvarefter krämen får sjuda öfver elden under fortsatt vispning. Pannan aflyftes och vispningen fortsättes tills krämen afsvalnat, då det sköljda och i det varma vattnet upplösta gelatinet tillsättes. Sist nedröras, försiktigt, den till hårdt skum slagna grädden och den krossade nougaten. Krämen hälls i vattensköljd och sockerbeströdd form samt ställes på kallt ställe att stelna omkr. 3 tim.

Då krämen skall stjälpas upp, hålles formen omkr. 1/2 min. i varmt vatten.

Den garneras med nougaten, vindruvor och om så önskas med makroner.

Stekt gädda med pepparkakor (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gädda, 1 medelstor sill, 2 msk. smör (40 gr.) 4 del. mjölk eller vatten.

Till såsen: 6 ettöres pepparkakor, 2 del. tunn grädde.

Beredning: Gäddan fjällas, urtagas, sköljes väl samt inklappas i en fiskhandduk. Den ej urvattnade sillen resnas, sköljes och lägges in i gäddan. Smöret brynes i en stekgryta, gäddan nedläggas däri och brynes väl på båda sidor, hvarefter den påspådes med kokande mjölk eller vatten och får steka med tätt slutet lock omkr. 1/2 tim. Pepparkakorna stötes fint och blandas med den tunna grädden. Gäddan upplägges på varmt fat och garneras med persilja. Såsen afredes med de upplösta pepparkakorna, får koka upp samt silas och serveras i särskild säsksål.

Kokt fruktpudding (f. 6 pers.). 2 kkp. socker, 4 msk. kokande vatten, 2 hg. torkade ringäpplen, 1 hg. torkade aprikoser, 2 hg. katrinplommonen, 2 kkp. krosssocker, 4 kkp. vatten, 4 ägg, 2 del. gräddmjölk.

Beredning: Sockret brynes i en tackjärnsanna, spådes med det kokande vattnet och härmed beklädes en bleckform. Äpplena, aprikoserna och katrinplommonen sköljas väl och lägges i blöt öfver natten i det vatten, hvarefter socker-

lagen skall kokas. Af sockret och vattnet kokas en klar lag, äpplen nedläggas i lagen och få koka tills de bli mjuka då de upptagas med hälslef, hvarefter aprikoserna få koka, tills de bli klara, sist nedläggas katrinplommonen och få koka mjuka. När frukten är kall, nedläggas den hvarfals i formen, Äggen och gräddmjölken vispas tillsammans och slås öfver frukten, hvarefter formen nedsättes i kokande vattenbad, och puddingen får koka utan lock öfvanpå spisen 1 1/2-2 tim., uppstjälpes genast och serveras kall med vaniljsås eller vispad grädde.

Kotletter af kalkfyll (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. benfri kalkfyll (mellankalf), 1 msk. salt, 1 ts. hvitpeppar, 1 ägg, 1 del grädde, 1 1/2 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 5 msk. smör (1 hg.)

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i het vatten, och skäres tvärs öfver muskeltrådarna i 2 cm. tjocka skifvor. Kotletterna bultas väl på båda sidor, formas runda och hackas öfver med en knif. De saltas, peppras och doppas i det uppvispade ägget, blandadt med grädden, samt vändas i de stötta skorpor. En tackjärnsanna upphettas långsamt, smöret brynes däri, kotletterna iläggs, brynas på båda sidor och få färdigsteka med slutet lock omkr. 10 min.

De uppläggas på varmt serveringsfat och såsen hälls öfver.

Öfverblifna nummer

af

Iduns Handarbetstidning,

från år 1903, 15 nr., innehållande ett stort antal stilfulla och moderna original-mönster realiserar till 1 kr. om beloppet insändes i postanvisning till Iduns exp., Stockholm.

LEDIGA PLATSER

Barnkär, musikalisk lärarinna önskas på nyåret för en 8 års flicka, som förut åtnjutit undervisning i småskolan. Referenser samt löneanspråk och fotografi sändes till Fru E. Matern-Lindewald, Storsvik.

Lärarinna som önska platsbyte till vårtermin behagade göra snar anmälan å Norra Inack.-Byrån Malmskärnsgatan 27, Stockholm.

Ung, gladlynt flicka, frisk o. hurtig, musikalisk, sportälskande, med behagligt utseende och sätt, helst utgången från ett fördomsrikt aristokratiskt hem på landet, inom något af mellersta Sveriges skogslandskap och med uppfostran avslutad i hvad man kallar stora världen, sökes som sällskap åt ung till Sverige inflyttad utländsk fru, bosatt å ländlegendom i nära grannskap intill mindre stad, för att lära henne svensk språk och äktsvenska seder och bruk. Någon kunskap i engelska önskvärd. Reflekterande torde före den 10 December, jämte märslutande af fotografi, som inom åtta dagar efter förenämnda tid återsändas, hänvända sig i egenhändig brev, med uppgift om löneanspråk etc., till "Ung utländsk fru" Iduns exp.

Att förestå ett större Pensionat

i Göteborg sökes nu genast ett dugligt 25 å 35 års bättre fruntimmer med 2- å 3000 kronor kapital, som mot fullgod säkerhet torde inlåttas i affären. Pensionatet kan eventl. framdeles få övertagas. Obs! Fast lön! Svar till Chr. Christiansens Affärsbyrå Norra Hamngatan 40, Göteborg.

Flicka, ej und. 25 år, från godt föräldr., prakt., rask och arbetsam, kunnig i matlagning, bakning, sömnad o. inom h. förefall. görom., får den 15 inst Dec. plats (ej såsom familjemedlem) officersst. i Carlskrona. Svar med foto. och betyg, som åters. samt uppg. å löneanspr., öfriga villkor och adress till "Hemlit" p. r., Carlskrona.

Ledig Barnmorsketjänst.

Barnmorsketjänsten i Piteå socken, med station i Åtrask by sökes hos Kommunalnämnden härstädes före den 17 nästkommande December, och skola vid ansökan betyg öfver sökandens kompetens bifogas. Tjänsten tillträdes senast den 1 nästnästnämnde Februari, men kan äfven omedelbart efter antagandet tillträdas.

Årlig lön 300 kr. af kommunen; dessutom fri bostad af distriktet samt 3 kr. för hvarje förlösning. 3 månaders ömsesidig uppsägning.
Hälskansö den 19 Nov. 1904.

Å Kommunalnämndens vägnar:

F. A. Bäckström.

En person mella 25 o. 40 år, som kan tala tyska och engelska och därjämte är kunnig i alla husliga göromål, samt kompetent att vid föreständarinnans eventuella frånvaro förestå 1:sta klass större pensionat får plats i jan. om skriftlig anmälan göres till "E. S." Iduns exp.

En proper och pålitlig barnsköterska erhåller genast plats att sköta ett 10 mån. gammalt barn. Fin rek. erfordras. Svar till L. S. Kristianstad.

I officersfamilj i Stockholm önskas, som hjälp och sällskap, en bildad i hushållsgöromål kunnig flicka. Önskligt vore om sökande genomgått kurs i sjukgymnastik och massage. Svar till "Officersfrå", Iduns exp. f. v. b.

Barnfröken eller barnsköterska till två små barn önskas omedelbart. Någon vana vid sömnad önskvärd. Betygsskrifter jämte uppgift å löneanspråk insändas till Friherinnan Mannerheim, Grönholmen, Norsholm.

Å Nya Inackorderingsbyrån Brunkebergsgatan 3 B. Sthlm, etab. 1887, finnas goda platser att söka, för lärarinnor, bildade hushållsbiträden, hushållerskor, barnfröknar.

Barnfröken

ej under 25 år, verkligt duglig, fullkomligt pålitlig med godt, vänligt sätt och som minst några år haft dylik anställning i ett ordentligt hem, erhåller genast förmånlig plats i familj på landet. Den sökande bör kunna, då så påfordras, fullt på egen hand tillsa och värda 2:ne barn, hvaraf det yngsta en fem-åring. Kunnighet i sömnad fordras. Utmärkta rekommendationer måste företas. Lön 200 kronor pr år. Ingen torde göra sig besvär som ej är verkligt kompetent till platsen och som icke kan uppfylla de angifna fordringarna. Svar torde sändas till "Plats i Östergötland" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm

Ländthushållerska skicklig uti finare matlagning, samt allt som hörer till ett förstklassigt hushåll erhåller plats hos god-egarefamilj. Svar med afskrifter af betyg, fotografi och löneanspråk till "Trotjänare", Iduns Exp.

Kvinnlig sjukgymnast som är villig meddela massage åt en dam samt deltaga i vid ett hem förefallande göromål erhåller anställning i villastad i närheten af Köpenhamn. Löneanspråk o. betyg sändas till "Hem" Charlottenlund p. r., Danmark.

Ett bildadt, anspråkslöst och barnkärt fruntimmer, ej under 25 år med god hälsa och ordningssinne, kunnigt i matlagning, bakning, sömnad och alla i ett hem förekommande göromål erhåller plats i ett hem, där hu. modern är sjuklig. Svar jämte rekommendationer, löneanspråk och fotografi (som återställas) insändas till Bankdirektörskan Karin Sundquist, Fredrikshamn, Finland.

PLATSSÖKANDE

Plats i god familj önskas af en 21-årig flicka med små pretentioner, som genomgått 8-klassigt läroverk och senast under ett års tid vistats i Tyskland. Svar i brev till "Pålitlig" utbedes under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

I Kiruna eller Malmberget önskar en ung värmländska god plats i fin familj. Fullt kompetent i klädsömnad. Svar emotes tacksamt till "Bojjan" Iduns exp.

Inackorderingsbyrån Hamngatan 2, 3 tr., Norrköping, anskaffar verkligt goda lärarinnor, sällskapsdammer, barnfröknar och hushållsbiträden. Öppet 12-2 & 4-6. Rikstel. 916.

En arbetsam 21-årig bättre flicka, uppfostrad i prästfamilj, kunnig i alla husliga göromål, önskar plats att förestå ett hem, helst på landet där husmoder saknas. Goda betyg från föregående platser finnas. Svar till H. M. S. Wiktoriegatans postkontor p. r. Göteborg.

Undervisningsvan lärarinna med goda kunskaper och vackra betyg önskar plats nyår 05. Svar till "Goda Framsteg" Iduns exp. f. v. b.

I matlagning, bakning, söm. fullt kunnig bild. flicka önskar plats. Pålitlig, pliktrogen. Svar "Ordningssvan" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm

En medelålders dam, praktiskt kunnig och med god uppfostran önskar sig plats som värdinna, sällskapsdam eller lektris. Eger ett jämnt lynne och ett godt sätt. Svar till "Anspråkslös" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Sjuttonårig dotter med åttaklassig skol-kunskap och kurs uti huslig ekonomi, road af husliga göromål, musikalisk, tilltalande utseende och sätt samt vana bland främmande önskar göra sig nyttig vid hembestyren och såsom sällskap uti en fint bildad familj. Godtgörelse önskas uti likställighet med familjemedlem och någon ledighet att förkofra sig uti allmänbildande ämnen. Referensutbyte önskas. Adr. "Föräldrar", Iduns exp., Stockholm.

Ung, bildad, barnkär flicka önskar till nyåret plats i familj som sällskap och hjälp. Vidare genom Fru H. Örwall, Norrköping

En anspråkslös flicka från godt föräldrahem önskar plats hos en huslig, glad och treffig fru att hjälpa till med hvarjehand. Svar till "Villig 19". Iduns expedition.

En 25 års flicka önskar plats i familj, är kunnig i handarbete och linnesömnad, är villig hjälpa till med hvarjehand lättare göromål. Någon lön önskas. Svar till Familjemedlem p. r. Hesselholm.

Plats i godt hem, såsom sällskap eller att gå frun tillhanda önskas af bättre flicka. Någon lön önskvärd. Svar märkt "22-årig", Fjögesta p. r.

26-årig, bättre flicka som i fem års tid engelska, har deltagit i alla inom ett hem förekommande göromål, önskar nu plats hos äldre ensam dam eller i familj som hjälpreda, i brist på detta som barnfröken. Svar till "Vilg och pliktrogen" Södra Larmgatan 9, 2 tr. till höger, adr. Hanson, Göteborg.

Sjuksköterska

(språkkunnig) önskar privatvård. Svar märkt "Göteborg", Iduns exp. f. v. b.

Småskolelärarinna önskar nästkommande vårtermin plats i familj att undervisa mindre barn. Svar emotes tacksamt af "C. D. 12", Halmstad p. r.

Barnfröken

som genomgått kurs vid "Barnavård" önskar plats för barn. Svar märkt A. H. Wernborg, Ekersgatan 8, Örebro.

Bildad dam

med fast anställning i Stockholm, men ledig större delen af dagen, önskar nu eller till nyåret komma i ett godt, allvarligt hem, helst där barn finnes, åt hvilka hon kan få ägna sig, eller och som värdinna. Barnkär, praktisk, van vid husliga göromål samt att handleda o. undervisa barn. Lön begäres ej, men ett godt och vänligt hem, äfven villig betala något, allt efter öfverenskom-melse. Utöfurligt svar, märkt "Nyttia" sändes snarast under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Hvilohem och Pensionat!

I Villa Hult, Kneippbadet, nytt, tidsenligt, beläget i Kuranstaltens omedelbara närhet med vacker utsigt öfver Motals Ström, har af undertecknad öppnats ett hvilohem för dem som behöfva ro och ombyte af luft tillika med pensionat för kurgäster. Hemmet är inredt med modern och elegant komfort. Gästrummet 17 till antalet, de flesta belägna åt sol-sida äro väl isolerade, varma och gediga möblerade samt äger villan dessutom hall, matsal, salong, rymliga korridorer bad- och telefonrum jämte balkonger och terrasser.

Erkändt godt bord, moderata priser För rum med hel inackordering från 3:50 till 5 kr. pr dag, endast mat 3 kr. vid längre tids vistelse som 2-3 månader lämnas 10 procent. Inga drickspengar få förekomma. En krona i veckan för servis. Lättheten att erhålla eventuell läkarvård dels af hemmets egen läkare öfverläkaren vid Kneippbadet, dels af specialister i den närbelägna staden Hemmet har egen examinerad sjuksköterska. Efter anmälan hos öfverläkaren kunna hvilohemmets gäster erhålla medicinska bad å anstalten utan att vara inskrifna.

Referenser: Dr J. Bergkvist, Kneippbadet, Doktor von Unge, Norrköping Kapten G. Bagge, Kneippbadet.

Högaktningssfullt
ELLA HULT.
Postadress: KNEIPPBADEN.
Rikstelefon 758. Begär prospekt.

Svensk pension i Rom.

W. Johnsson & M. Sandsjö,
Via Ludovisi 46, III.

Se vidare annonsen i nr 42 af Idun.

Den 1:a december kan en nervsjuk mottagas i fru C. Zottermans sjukhem, Vadstena.

I Fru Sofia Wikströms Pensionat i Strengnäs

kan inackordering erhållas för längre eller kortare tid. Väl möblerade rum och godt bord.

Konfirmander! Till konfirmation emottagas på nyåret i en af Östergötlands vackrare prästgårdar 2 å 3 flickor till moderat pris under adress: "Presthuss", Linköping p. r.

För två flickor af god familj bjudes tillfälle att grundligt lära hushåll å landegendom i Geddeborgs län. Intet sällskapslif. Pris 50 kr. pr månad. Svar till: "Grundlighet", Iduns exp., Sthlm.

Mot mindre afgift önskl. bild. anspråkslös flicka eft. nyår komma till prästel. herregård för att delt. i allt. Svar snarast till "20 år" p. r. Västervik.

2:ne hushållselever mottagas i godt hem från stad mot 40 kronor i månaden. Svar till "Hushåll", Strängnäs.

Som betalande hushållselev emottages en bildad och musikalisk flicka å större gods i Stockholms län, tillfälle att öfva sig uti språk, musik och finare handarbeten. Svar till "En familj", Iduns Exp.

Ett mindre rum med egen ingång finnes till uthyrning i sta Dec. & Vega-gat. 16, III, Fru W., med eller utan inackordering.

HOTEL PRIMAVERA,

Via Veneto, Rom.

Innehafvare: Castelli & Atzel.
1:sta kl. Familjhotell, beläget midt emot Drottning Margueritas Residens och Svenska Ambassad-hotellet.

Läs detta!

Damer med stor umgängeskrets kunna skaffa sig en god inkomst genom försäljning af ett äkta ceylonté. Hög provision! Svar med referenser till "Ceylon" under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Blommor från Rivieran.

Mot insändande af 1.20 öre i svenska frimärken till Signora Laura Lindholm, Corso Mentana N:o 29 Genua, Italien, erhålls pr omgående eller åttonde dagen därefter en ask friska blommor såsom camellor, orangeblommor, violer m. m. från den Italienska Rivieran. Giftvarens vi-iktort kan biläggas. Passar till födelsedags- och namnsdagspresent.

Damkläde,

är alltid elegant, modernt och hållbart. Utmärkt vackert hellell damkläde, som eljest kostar ca 6 kr. pr meter, säljes direkt till endast 4:50 pr meter. Bred 130 cm. Fraktfritt. Prover i 10 färger mot 20 öre i frim. Norrköpings Ylleväfnadsaffär, Norrköping.

Om Ni står

undrande och spörjande vid inköp af Edert kaffe; om Ni har svårt att bestämma Er i valet mellan de många utbudna "blandningarne"; om Ni önskar en verkligt god vara,

så sätt Er

genast i förbindelse med Aktiebolaget Eklunds Kafferosteri, Stockholm, Birger Jarls-gatan 11! Der skall Ni med lätthet finna, hvad Ni önskar. Der köper Ni en absolut förstklassig vara, men endast der. Ring upp;

Rikstel. 88 39. Allm. tel. 98 33.

Utlottning af aktier.

Af Notarius Publicus Uno Oldenburg förrättades den 11 November 1904 utlottning af 80 aktier i

Allmänna Lifförsäkringsbolagets

Förlagsaktiebolag; och blefvo därvid 20 aktiebref, hvardera å 1 aktie, samt 12 aktiebref, hvardera å 5 aktier, utlottningsnämli-gen: Nr 17, 37, 41, 57, 72, 77, 81, 92, 162, 172, 180, 184, 205, 220, 225, 240, 251, 259, 260 och 269, hvardera lydande å 1 aktie tillsammans . . . . . 20 aktier samt Nr 506, 518, 522, 535, 561, 562, 564, 578, 596, 598, 629 och 648, hvardera lydande å 5 aktier, tillsammans . . . . . 60 aktier

Summa 80 aktier

Utlottd aktie, åtföljd af kuponger från och med Nr 19, inlöses fr. o. m. Fredagen den 16 December 1904 i bolagets hus, Nr 10 Vasagatan i Stockholm, kl. 9-4 hvardagarne med 150 kronor stycket, hvarvid den samtidigt af

Allmänna Lifförsäkringsbolaget

betalda garantiförbindelsen å 500 kronor återställes.

Båda bolagens Styrelse.

Crème de Cholepalmine, utmärkt antiseptiskt hudmedel, säljes i tubar å 30 och 75 öre hos Herrar Specerij-, Färg- och Parfymhandlande m. fl. samt å Apoteken.

"BIKUPAN",

21 Klarabergsgatan 21. Konstväfnader, Hemväfda gardiner, Nationaldräkter och delar därtill, Broderier af alla slag, Barnkläder, Askar med modeller för "Baby"-utstyrlar, Vadstena-spetsar, Trädknappar m. m. Allm. Tel. 51 65.

Vid Örebro Kindergarten

mottages till vårterminen ännu ett par lärarinneelever. Bästa referenser. Prospekt mot porto, omgående. Maria Kjellmark, Örebro Kindergarten, November 1904.

Tredje häftet

af "Moster Emmas väfbot" (nya lättväfda mönster till mattor gardiner m. m.). Erh. mot 1 kr. och 35 öre till porto från Emma Andersson, Kneippbadet.

Göteborgs Handelsskola.

Västra Sveriges förnämsta och mest anlitade handelsläroverk. Erik Dahlbergs-gatan 2, midt emot K. F. U. M., Göteborg. Vårterminen börjar den 17 Jan. 1905. Inträde sedan ungef. d. 1 och 15 i hvarje månad. Kvinnliga och manliga elever emottagas. Grundlig, fullständig och praktisk undervisning i bokhållerl., räkning, välskrifning, stenografi och språk m. m. Platser anskaffas i de flesta fall. Bref besvaras och prospekt kostnadsfritt. KARL O. LINDBERG, Rikstelefon 31 61. föreståndare.

Julkappköpare inbessara nästan hälften

vid köp af en låda eller en flaska äkta Farina Eau de Cologne direkt å Kölnerlagret, Smålandsgatan 24, (öppet 9-6,30).

Schweizerbroderier.

Största urval på platsen. Madapolambrodyr fr. 8 öre metern. Äfven finaste handbrod. fr. Madeira nu inkomna. Renforcer naturell, den så omtyckta hvita väfven, åter ink. Prof. t. landsorten Broderiaffären, Kommandörsgatan 24. Tel. Ö. 40 05

Julgranen!! kunna alla få vackert smyckad för endast 1:- i frim. genom att rek. följande verkligt vackra prydnader: 12 Ljushällare, 5 Flaggor, 2 Fruktar, 2 Glitterolar, 1 härva glitter, 2 Valnötter, 1 Komet af glitter, 6 Hångbilder, Englar, Tomtar o. d. Dessutom erh. en fin Present passande till Julklapp gratis från Lars- och Stenberg, Örebro.

I alla boklädor till salu å 1 krona Ny-aste Patiensbok. 66 patienter med en och två lekar. Adolf Johnssons Förlag, Stockholm.

Blomstervänner!

Köp "ELIT", bästa blomstergödning, lämplig för alla slags krukväxter, fås öfverallt. Pris 25 öre pr ask, i parti från Örebro Exportaffär, Örebro.

MERA LJUS med mindre fotogen! Ingen fotogenlampa borde tändas utan den patenterade Glödljusinsatsen af mässing. Påsättes utan ringaste lampändring. Strålande låga! Stor oljesparning! Intet os, största renlighet, 3 storlekar: 10, 14 och 16 liniers. Pris 1.50, med porto 1.70. Beskrifning och intyg gratis. Generalförsäljning för Sverige: PAUL PETERS, Stockholm I, Vestmannag. 25. A. T. 692.

SE Holländsk Fetsill, extra fin delikatess, saltad juli 1904, å Kr. 5.50 pr kvartunna pr efterkräf. Forsells Viktualieaffär, Göteborg.